

ภูมิศาสตร์ เล่ม ๑

กรมศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๑๐๐๐๐ ฉบับ

๒, ๒, ๑๒๕

ราคาเล่มละ ๑๕ บาท

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์อักษรวิเศษ

นาง รุณพรหม

• บ
๓๓๒.๘๓
๑

๐๓๗๔๖-๐๓๗๔๙

๐๓๗๔๖-๐๓๗๔๙

๐๓๗๔๖-๐๓๗๔๙

๐๓๗๔๖-๐๓๗๔๙

ภูมิศาสตร์ เดิม

กรมศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๑๐๐๐๐ ฉบับ

ปี ๒๔๓๓

ราคาเล่มละ ๒๕ สต.

พิมพ์จำหน่ายที่ โรงพิมพ์อักษรนิค

บางขุนพรหม

100

๐๓๗๔๖

๐๓๗๔๙ ๑๐๐๐๐

สารบัญ

บท ที่	หน้า
๑ พระ ขาติคย์ คือ ลูกไฟ ดวงใหญ่	๓
๒ พระ ขาติคย์ เดิน หรือ โลก เดิน	๔
๓ พระจันทร์ และ ดาว	๗
๔ นาฬิกา เป็น ของ น้ำ ขึ้น	๒
๕ ใส น้ำ	๓๑
๖ ใส กลาย เป็น น้ำ	๒๕
๗ เมฆ และ ฝน	๓๔
๘ แม่ น้ำ	๔๓
๙ เทด	๕๓
๑๐ โลก ถม	๕๗
๑๑ " " (ต่อ บท ที่ ๑๐)	๖๔
๑๒ พงษาวดาร ของ โลกเรา	๗๔
๑๓ ภายใน ของ โลก	๘๓
๑๔ ถ้าง วัน ถ้าง คืน	๙๓
๑๕ ชาติ และ ประเทศ ต่าง ๆ	๑๐๒

กระทรวง ธรรมการ

บทที่ ๑

พระ อา ทิตย์ ก็คือ ลูกไฟดวงใหญ่

(๑) วันหนึ่งในฤดูร้อน เด็กหลาย คน นอน
เล่นอยู่ บนหญ้า โคน ต้นมะขาม วัน นั้น ร้อนจัดมาก
จนเล่นอะไรไม่ได้ เด็กเหล่านั้นพากัน บ่นต่าง ๆ
นา ๆ มี เด็ก คน เดียวเท่านั้น ชื่อ ว่า ‘นาย
ผีต’ ที่ ชมว่า เป็นเวลาดี และ สบาย เพราะว่าร้อน
จัดไม่ ต้อง ทำ การ อะไร.

(๒) ในทันใดนั้นเด็กเหล่านั้นได้ยิน เสียงครู
ร้องมาว่า “อย่างไร นักเรียน ร้อน จัด เกิน ไป หรือ
จึงไม่ เล่น อะไร ?” เด็ก จึง พากัน ตอบ ว่า “ยิ่งกว่า
ร้อน ไป อีก ขอรับ พระ อาทิตย์ นี้ ช่าง เหมือน ไฟ
จริง ๆ ”

(๓) ครูจึงว่า “ก็อะไรเสียอีกเล่า พระอาทิตย์ก็เบนถูกไฟ นะซี เป็นถูกไฟ ดวงใหญ่ทีเดียว” เด็กคนหนึ่งเอ่ยขึ้นว่า “ทำไมถึงไม่มีใครเอาน้ำไปดับเสียหนอ เราจะได้ออกไปเล่นฟุตบอลได้บ้าง ?”

(๔) ครูบอกว่า “ดับเสียไม่ได้ ถ้าพระอาทิตย์ดับเรา ก็ตายหมด ” นายผีจึงถามว่า “จริงหรือขอรับ ?” ครูตอบ “จริงซี เพราะว่า ความสว่าง ความร้อน และชีวิตของเราเกิดขึ้น เพราะพระอาทิตย์ ถึงต่างว่าไม่มีพระอาทิตย์เราก็อยู่ได้ แต่เราก็คงเล่นอะไร หรือทำอะไรไม่ได้ และถ้าเป็นดังนั้นแล้วฉันเชื่อว่า คงไม่มีใครชอบ เว้นเสียแต่นายผีคนเดียวเท่านั้น ”

พระอาทิตย์ ก็ คือ ดวงไฟ ดวงใหญ่

๓

(๕) เด็กอีก คน หนึ่ง กล่าว ว่า “พระอาทิตย์ คง
เป็น ดวงไฟใหญ่ พิสูจน์ อยู่ โลก เรา น้อย ไป หรือ ยัง ทำ
ให้เรา ร้อน ได้” ครู ว่า “ถ้า ไฟ ใหม่ โรง เรือน ของ
เรา นักเรียน คง พากัน ว่า ไฟ ใหม่ ใหญ่” นัก
เรียน ทั้ง หลาย ร้อง ขึ้น พร่ำ บ่น กัน ว่า “แน่ แล้ว ชอว์”
ครู จึง อธิบาย ว่า “ถ้า ไฟ ใหม่ หมด ทั้ง เมือง คง
ใหญ่ กว่า ใหม่ โรง เรือน หลาย เท่า แต่ ถ้านักเรียน
จะ ลอง นึก ใน ใจ ว่า ไฟ ใหม่ โลก นี้ หมด และ
ถูก ไฟ ลง ๆ ดวง โลก ที่ ไฟ ใหม่ นี้ ถ้า เอา ไป วาง
เข้า ข้าง พระอาทิตย์ ก็ คง เล็ก นิด เดียว เล็ก กว่า กัน
หลาย ๆ เท่า” นักเรียน ต่าง คน ก็ พากัน มีความ
ประหลาด ใจ เป็น อย่าง ยิ่ง

ภูมิศาสตร์เล่ม ๓

บทที่ ๒๓

พระอาทิตย์ เดิน หรือ โลกย์ เดิน

(๑) เด็กคนหนึ่ง ถาม ครูว่า “ถ้าเรา หนี ไป อยู่ ใน
ที่ ๆ พระอาทิตย์ ไม่ สัมผัส ร้อน จัก ได้ จะ ไม่ ดี หรือ ขอบ ?”

ครู ตอบว่า “เมือง เรา นี้ ร้อน จัก จริง อยู่ แต่ ยังมี
เมือง อื่น ๆ ที่ ร้อน ยิ่ง กว่า เมือง เรา ไป อีก บาง เมือง ก็
ร้อน จัก จน เหลือ เกิน บาง เมือง ก็ หนาว จัก จน เหลือ เกิน

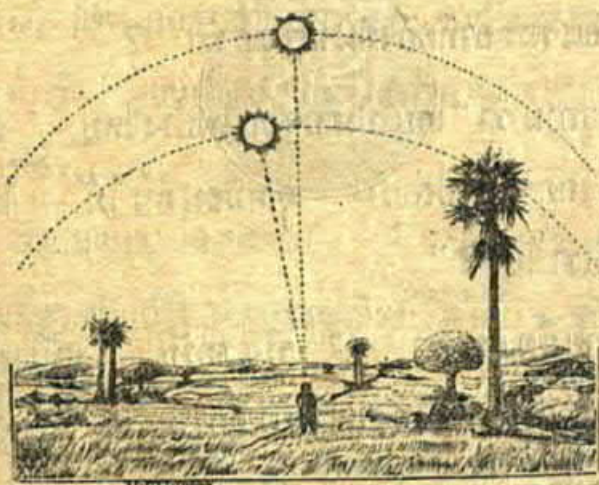
(๒) นาย ผี ตถาม ว่า “แต่ คง จะ ไม่ มี เมือง ไหน ร้อน
กว่า นี้ กระมัง ขอบ ?” ครู ตอบ “มี ชี้ บาง เมือง
ใน ทวีป แอฟริกา แดด ร้อน เหลือ เกิน จน คน บ้าง
ปลา ใน หีบ ฝา กระ จัก ได้ คือ เอา ปลา ใส่ หีบ วาง ตั้ง
ไว้ กลาง แดด ไม่ ต้อง ใช้ ไฟ ”

นาย ใจ จึง พูต ขึ้น ว่า “บ้าย ๆ มัก ร้อน จัก เข้า ๆ
เย็น ๆ ค่อย ยั้ง ชั่ว กลาง ค่ำ เย็น สบาย ดี ”

พระอาทิตย์เดินหรือโลกย์เดิน

๕

(๓) ครูตอบ “ถูกทีเดียว พระอาทิตย์ขึ้น
เวลาเช้า ทางทิศตะวันออก แล้วดูเหมือนเดินข้าม
ฟ้าไป ตกทาง ทิศตะวันตก กลางวันพระอาทิตย์
ขึ้น สูงและบาง ที่เวลาเที่ยง ก็อยู่ ตรง คีรีชะเวา ที่เดียว
คือ ใน หน้า ร้อน นี้ บาง ที่ก็ขึ้นไม่ ไร่สูงนัก
แล้วเดิน ลัด ไปข้างๆ เช่น ใน หน้า หนาว ที่เขา
เรียกว่า ‘ทวัน อ้อมเข้า’ นี้”

(รูปที่ ๓ ทวัน ตรง คีรีชะ กับ ทวัน อ้อมเข้า)

(๔) นายใจถามว่า “แต่เมื่อก็ทำไม ครูจึงพูดว่า ดูเหมือน เดิน ช้าม พ้า เล่า ขอ รับ ?”

ครูตอบ “เพราะว่าที่จริง พระอาทิตย์ ไม่ได้เดิน ช้าม พ้า โลกย์ ของเรา เดิน ต่าง หาก คือโลกย์ หมุน ไปรอบตัว ครั้ง หนึ่ง ใน ๒๔ ชั่วโมง”

(๕) นายสีตใสต์ขึ้นว่า “ถ้าตั้ง นั้น ทำไม จึงดูเหมือน พระ อาทิตย์ เดิน เล่า ขอ รับ ?”

ครูถามว่า “เคยไปเที่ยว รถไฟบ้างไหม และ ได้ สังเกต หรือ เปล่าว่า ดูเหมือน ต้น ไม้ ไร่ นา ทุ่ง หนึ่ง เรา ไป ?”

นายสีตตอบว่า “จริง ขอรับ เว้นแต่ผม ทราบ อยู่ว่า ต้น ไม้ และ ไร่ นา อยู่เฉย ๆ รถไฟวิ่ง ไปต่าง หาก ”

ครูอธิบายว่า “โลกย์กับพระอาทิตย์ก็เช่นเดียวกัน พระอาทิตย์หาได้เดินไม่ แต่โลกย์หมุนไป เราจึงดูเหมือนพระอาทิตย์เดิน.”

บทที่ ๓

พระจันทร์และ ดาว

(๑) นายไฉกต่างกับบิดาว่า “คืนวันนี้พระจันทร์แจ่มที่จริง ออกไปนั่งเล่นที่สนามหญ้า เกิดขอรับคุณ พ่อ.”

เมื่อ นั่ง อยู่ใน สนาม นายไฉจึงพูดว่า “ผมดูพระจันทร์ได้แต่ดูพระอาทิตย์ไม่ได้ เคืองตาจนน้ำตาไหล ”

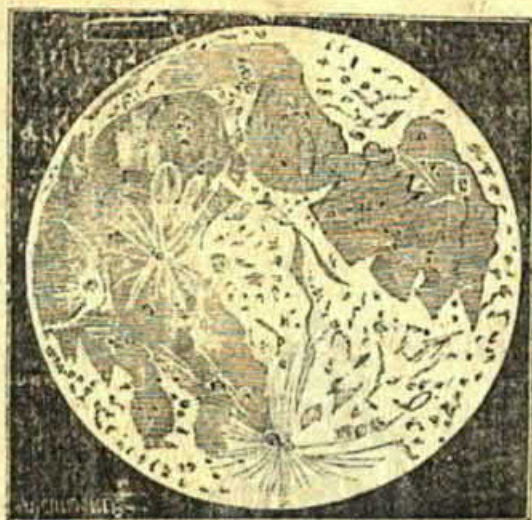
บิดาอธิบายว่า “นั่นเป็นเหตุด้วยแสงพระอาทิตย์แรงกว่าแสงพระจันทร์ ”

(๒) แม่วัน น้อง นายไว เขยขึ้นว่า “คีน
นี้พระ จันทรโตแท้ ๆ มิใหญ่เกือบเท่าพระ
อาทิตย์หรือ ? ”

นายไว ” ฮะ ! ที่ไหนได้ เด็กกว่า พระอาทิตย์
ไหน ๆ แต่อยู่ใกล้ ก็ดูเป็นใหญ่ พระจันทรเด็ก
กว่าโลกย์เสียอีก ครูท่าน บอกที่ โรงเรียน ว่าพระ
อาทิตย์โตกว่าโลกย์หลายพัน เท่า ”

(๓) แม่วัน “คุณ พ่อคะ ในพระจันทรมี
กะต่ายตัวหรือคะ ? ”

“ไม่มีนะ ลูก, เราแต่เห็นจุดดำ ๆ ใน
ดวงจันทร์ บางคน แล เห็น เป็น รูปกะต่าย จึง
เลยเหมา ว่ามี กะต่าย แต่เขาหลอกให้ ทั้ง นั้น
ถ้ามีจริง เราก็คงแลไม่เห็น ”

(รูป ที่ ๒. พระจันทร์ ตาม ที่ เห็น เวลาต้อง ถัดองดู
ที่ ขาว คือ แผ่นดิน และ เขา ที่ ดำ มาก ๆ คือ มหาสมุทร)

(๔) แม้ฉัน “ แต่ใน พระจันทร์ ไม่มี คน บ้าง
หรือคะ?”

“ไม่มีตอก ถก ที่ พระจันทร์ ไม่มีลม จะ
หายใจ ไม่มีน้ำ จะกิน จึง ไม่มีสิ่ง มีชีวิต
อยู่ได้ เรา ขึ้น ไป อยู่ ก็ ทาย สักว่ ะไร ๆ ไป

อยู่ก็ตาย ”

(๕) แม่วัน “ แต่มีพระจันทร์ไว้สว่างดีค่ะ ”

บิดา “ จริงสิ ลูก เวลา กลาง ค่ำ เมื่อ พระ
อาทิตย์ ไม่อยู่ พระจันทร์ ก็ส่อง ให้เรา สว่าง
พระจันทร์ เป็นเจ้า ของ กลาง ค่ำ พระอาทิตย์ เป็น
เจ้า ของ กลาง วัน ”

แม่วัน “ อ้อ มีนะ เรา เรียกว่า จันทร์ เจ้า ”

(๖) ตั้ง แต่ ค่ำ นั้น มา นายใจ กับ แม่ วัน
ก็ พา กัน ออก ไป ชม พระ จันทร์ ทุก ค่ำ เพราะ คำ
ที่ บิดา บอก ทำให้ เด็ก ทั้ง สอง ชอบ พระจันทร์ มาก
ขึ้น และ แล เห็น พระ จันทร์ คอด เล็ก ลง เล็ก ลง
ทุก ค่ำ กลาง ค่ำ ก็ มี ตลง ๆ ด้วย เมื่อ พระ
จันทร์ ยิ่ง เล็ก ลง ดาว ยิ่ง สว่าง ขึ้น จน ต้อง พัง
ตุ เหมือน เต็ม ไป ด้วย ดาว อัน กระจ่าง.

(๗) แม่วัน จึงเข้ามาหาคุณพ่อแล้ว อ้อนวอน
ว่า ‘คุณ พ่อคะ ไปข้างนอกเถิด ไป ดูดาว
เต็มฟ้า ดาวสว่างงาม ตื่นัก’ แล้ว ก็ จูง มือ
บิดา ออก ไป .

แม่วัน “งาม ไหมคะ น่า เสียหาย ที่มี ดาว
แต่ กลาง ค่ำ กลาง วัน เขา เก็บ ใส่ กระ จาต เสีย
หมด จริง หรือ คะ ?”

(๘) “ไม่จริง ลูก ดาวอยู่ บนฟ้า ทั้ง กลางวัน
กลาง ค่ำ เว้น แต่ กลาง วัน เรา แล ไม่ เห็น เท่า
นั้น .”

“แต่ ดาว มัน สว่าง น้อย ไป หรือ คะ ถ้า อยู่
บนฟ้า ทำไม เรา จึง จะ แล เห็น ไม่ได้ ?”

บิดา จึง ว่า “พ่อ ใจ อธิบาย ให้น้อง พัง ได้
ไหมเล่า ?”

(๙) นาย ใจ “ได้สิ ขอรับ แสง พระอาทิตย์ แก่ กดำ กว่า แสง ดาว มาก เวลา กลางวัน มี พระอาทิตย์ แสงอาทิตย์ จึง ชับ แสง ดาว จน แล ไม่ เห็น เข้าใจ ไหม เล่า ?”

(๑๐) บิดา “ดาว บาง ดวง เป็น พระอาทิตย์ เหมือน พระอาทิตย์ ของ เรา บาง ดวง เป็น โลก เหมือน โลก ของ เรา บาง ดวง เป็น พระจันทร์ เว้น แต่ อยู่ ไกล จาก เรา เหลือ ที่ จะ นับ ทก ดวง ไกล ยิ่ง กว่า พระอาทิตย์ อีก หลาย เท่า นั้น ก็ มี มาก เพราะ ฉะนั้น แต่ เพียง แสง พระ จันทร์ ก็ ชับ แสง ดาว ไกล ๆ ให้ แล ไม่ ค่อย เห็น ได้ เรา จะ อด เห็น ดาว เต็มฟ้า ได้ อย่าง นี้ แต่ เวลา เดือน มี คเท่า นั้น”

บทที่ ๔

นาฬิกา เป็น ของ น่า ชื่น

(๑) นักเรียน ใน ชั้น ของ นาย ใจ ได้ เรียน ด้วย วิธี

ดูเวลา ใน นาฬิกา และ รู้จัก เวลา สาม โมง เข้า
เวลาเที่ยง เวลา บ่าย โมง กับ เวลา บ่าย ๔ โมง
ได้ทุกคน เว้น แต่ นาย ผีต คนเดียว ยัง จำ ไม่ได้
นายผีต ทราบแต่เวลา บ่ายสี่ โมง อย่างเดียว เพราะ
เป็นเวลา โรงเรียน เลิก และ นักเรียน กลับ บ้าน .

(๒) บ่ายวันหนึ่ง ครู บอก นักเรียน ว่า “ พรุ่ง
นี้เข้า นาย ผีต ต้อง หา ไม้มา ให้ ฉัน อันหนึ่ง กับ
หินใหญ่ ๔ ก้อน ฉัน จะ ทำ นาฬิกา ให้ดู.”

นักเรียน ต่าง ก็ พา กัน สงสัย ไม่ ทราบ ว่า
ครู จะ เอา ไม้ กับ หิน มา ทำ อย่างไร จึง จะ เป็น นาฬิกา
ได้ ต่าง คน ทราบ อยู่ แล้ว ว่า ข้าง ใน นาฬิกา มี
จักรี ทิด กัน หลาย อัน และ จักรี เหล่า นี้ คง ทำ ยาก
อย่างเอก .

(๓) รุ่งขึ้น นายผีต มา โรงเรียน แต่ เข้า นำไม้

กับหิน ๔ ก้อน มา ด้วย ครู ก็ บัก ไม่นั่น ลง ที่
สนามสำหรับเล่น นักเรียน พา กัน ยืน ตู อยู่ เปร
วง รอบ พอ เวลา นาฬิกา ที่ สาม โมง เข้า พระ
อาทิตย์ สองดวง ตี นักเรียน ก็ เห็น ไม่นั่น มีเงา
ติด ติด

(๔) ครู บอก นาย ผีต ให้ เอา หิน วาง ไว้ ที่ เงา
นั้น ก้อน หนึ่ง แล้ว ก็ ให้ คำ สั่ง ให้ นักเรียน เข้า
แถว และ เดิน เข้า โรงเรียน นักเรียน ทุก คน พา
กัน ตั้ง ใจ คอย ว่า เมื่อ ไร ครู จะ ทำ นาฬิกา .

พอ จวน เที่ยง นักเรียน หยุด เรียน และ พา กัน
ออก ไป เล่น ที่ สนาม นักเรียน ทุก คน จึง แล เห็น
ว่า เงา เลื่อน ที่ ไป แล้ว ไม่นั่น ยัง บัก อยู่ ที่ เดิม
และ ก้อน หิน ก็ ยัง วาง อยู่ ที่ เดิม นั้น เอง จึง พา

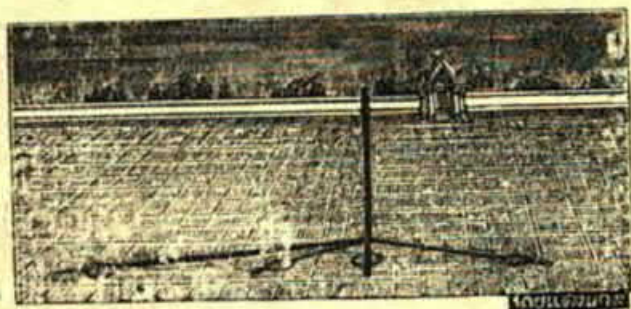
กัน ทราบ ได้ ว่าเงา เลื่อน ที่ ไป ไม่ ไร ไม่ เลื่อน
หรือ ก้อน หิน เลื่อน .

(๕) พอ นาฬิกา ตี เตียง ครู ก็ บอก ให้
นายสีตก็เอา หิน วาง ไว้ ที่เงา ใหม่ อีก ก้อน หนึ่ง .

เวลา บ่าย สอง โมงเงา ก็ เลื่อน ไป อีก และ
นายสีตก็เอา หิน วาง ไว้ อีก ก้อน หนึ่ง เปน ที่ สี่ เกต
ตาม คำ สั่ง ของ ครู .

เมื่อ เวลา สี่ โมงเย็น เด็ก เวียน นัก เวียน ก็
เห็นเงา เลื่อน ไป อีก นายสีต จึง วาง หิน ก้อน ที่
สี่ ลง ไว้ .

(๖) ที่ นี้ มี หิน วาง อยู่ ทั้ง สี่ ก้อน ก้อน ที่
หนึ่ง อยู่ ที่เงา เวลา สาม โมงเช้า ก้อน ที่ สอง อยู่
ที่ เวลา เตียง ก้อน ที่ สาม อยู่ ที่ เวลา บ่าย สอง โมง
และ ก้อน ที่ สี่ อยู่ ที่ เวลา บ่าย สี่ โมง .

(รูปที่ ๓ นาฬิกาแดด)

รุ่งขึ้น อีก วัน หนึ่ง นักเรียนดูเงาในเวลา ที่
ดูเมื่อวันวานนี้ ก็เห็น อยู่ตรงที่ ตาม ก้อน หิน
ทุกเวลา

(๗) นักเรียนสังเกตเห็นว่า เงา เวลา
ตาม โมง เข้า กับ สี่ โมงเย็น นั้น อยู่ ข้าง จะ ยาว เงา
เวลาเที่ยง สั้น นิดเดียว เงา เวลา บ่าย สอง โมง
ยัง ยาว กว่า เงา เที่ยง แต่ ไม่ ยาว เท่า เงา เข้า และ
เย็น .

ใน ข้อ นี้ คำนวณ วัน หนึ่ง ครู นัด ให้ นักเรียน ไป ที่

โรงเรือน ครุ จะ ชี้ ให้ เห็น ว่า ทำ ไม่ เวลา เข้า และ
 บ่าย เจา จึง ยาว เวลา กลาง วัน เจา จึง สั้น ครุ
 ถือไม้ทั้ง ๒ ไว้ กลาง โรง เรือน แล้ว ยก โคม ขึ้น ต่อ
 เจา ไม้ ก็ ทอด

ยาว ไป ตาม
 พัน กระ ตาน

ครุ นั้น ครุ ชู ไฟ
 สูง ขึ้น เจา ไม้
 ก็ หด สั้น เข้า

จน เมื่อ ไฟ
 อยู่ เหนือ ไม้
 เจา ไม้ ก็ หาย
 ไป หมด,

(รูปที่ ๔. ครุ ยก โคม ขึ้น ต่อ
 เจา ไม้ ก็ ทอด ยาว ไป ตาม พัน กระ ตาน.)

(รูปที่ ๕. ครุ ชู ไฟ สูง ขึ้น เจา ไม้ ก็ หด สั้น เข้า) .

(๘) นักเขียนจึงพากันทราบว่า ที่จะต้อง
เวลานี้ ดูเงาของไม้ ในกลางแดดก็ทราบได้
เหมือนว่าดูนาฬิกาเหมือนกัน

ครูได้ทำนาฬิกา แล้วห้อยไม้ขึ้นหนึ่ง กับกัน
หินสี่ก้อน แต่ไม้นาฬิกาอย่างมีจักรที่นัก
เขียนนึกว่าครูจะทำ

(๙) นักเขียนจึงได้เขียนว่า เวลาเที่ยง
เงาสั้นที่สุด เพราะในเวลา นั้น พระอาทิตย์ อยู่
เหนือศีรษะ สูงที่สุด แต่เวลา สาม โมง เข้ากับ
บ่ายสี่ โมง นั้น พระอาทิตย์ อยู่ต่ำ เงาจึงยาว .

ครูบอกแก่นักเขียนว่า “แต่ครั้งก่อน ๆ เมื่อ
คนยังไม่รู้จักทำนาฬิกา นั้น ก็ต้องดูเวลา โดย
สังเกตเงา พระอาทิตย์ เช่นนี้ เหมือนกัน .”

บทที่ ๕
ไอน้ำ

(๑) วันหนึ่ง ครูสั่งให้นายสีตจัดการต้มน้ำ
นายสีตเอาภาชนะตั้งบนเตา แล้วก็ต้มต้วยลงนอน
หลับม่อยไป ครูคอยแล คอยเฝ้าก็ไม่เห็น
นายสีตเอาน้ำร้อนเข้ามาให้ ครูจึงใช้ให้
นายไวไปตาม.

(๒) นายไวออกไปตาม ประเดี๋ยวก็กลับ
มาบอกแก่ครูว่า นายสีต มัวไปนอนหลับกรน
กรอก ๆ อยู่ ครูจึงพานักเรียนทั้งหลายออกไป
หมายจะจับคนนอนหลับ แต่เผอิญไปพบกาน้ำ
กำลังเดือดพลุ่ง ๆ อยู่.

๒๐
ภมิลศาสตร์ เล่ม ๔
ครูคิดเห็น ช่งที่จะสอนให้นักเรียน รู้เรื่อง
ไอน้ำได้ จึงบอกนักเรียนทั้งหลายว่า “ช่างเถอะ
ปล่อยให้นอน” พูดแล้วก็พานักเรียนกลับเข้า
ห้องเรียน ในเวลานั้น กาน้ำที่ตั้งอยู่บนไฟก็
เดือดพลุ่ง ๆ อยู่

(๓) ต่อมาอีกสักครูใหญ่ ๆ ครูจึงได้สั่ง
ให้นักเรียนผู้หนึ่งออกไปปลุก นายผีตเข้ามา แล้ว
ถามว่า “ไอน้ำเดือดหรือ?” นายผีตเข้าใจว่า
ตัวม่อยหลับไป ประเดี๋ยวเดียว จึงตอบครูออกไป
ทันทีว่า “ประเดี๋ยวขอรับ ผมจะยกเข้ามาเทียว
นี้แหละ”

นายผีตรีบออกไปจากห้อง ยกกาตลงจากเตา
รู้สึกร้อนไหม้ นึกประหลาดใจ จึงร้องออกไป
ว่า “เฮ้! นี่ยังไร, ที่เมื่อก็มีน้ำจนเปี่ยม

กา นี่มาหาฯ ไปไหนเกือบหมด?”

(๔) นายผีคิดว่าเขาแก๊ง จึงจึงเข้าไป
พ้อง ครูว่า “ครูขอรับ มีคนแก๊งผม ก็เมื่อ
นี้ผม คำน้ำจนเต็มกา มาดูเดี๋ยวนี้ เหลือชนิดเดียว
เท่านั้น ใครคง ยกทะเลี้ยกว่าครึ่ง”

เด็กอื่น ๆ ได้ยินเข้า ก็พากันหัวเราะ ตังต้น
แล้ว ครูจึง พูดว่า “นายผีทำไ้ ถึงไม่เล่า กา น้ำ
ไปนอน หลับเสีย ปดอย ให้น้ำ เตือด อยู่เปน สอง
ชั่วโมง?”

(๕) นายผีตอบ ว่า “ถึง หลับ ไม่หลับ ก็
เหมือนกัน ผมได้ทั้ง น้ำจนเต็มกา ถ้าไม่มีใครแก๊ง
เททั้ง เสีย แล้ว มัน จะหายไป อย่างไรได้ขอรับ?”

ครูจึง พูดแก่นักเรียนทั้งหลายว่า “ช่วย บอก
นายผี หน่อยเถอะ ว่าน้ำ ในกา นั้นหายไปไหน

หรือ ใคร เททิ้ง เสีย แล้ว?”

(๖) นักเรียน ทงหลาย บอก ครูว่า ไม่มีใคร
ได้ เท น้ำ ใน กา เลย. ครู จึง ถาม ต่อ ไป อีก ว่า
“ถ้า ไม่มี ใคร เท แล้ว น้ำ จะ หาย ไป อย่างไร ได้?”

นาย ไชยฤทธิ์ ชื่น ทอบ ครู ทัน ที่ ว่า “น้ำ ที่ ใน กา
นั้น หาย ไป ตาม อากาศ ขอบ”

(๗) “ทอบ ถูก ที่ เดียว แต่ ที่ ว่า น้ำ หาย ไป
ใน อากาศ นั้น หาย ไป อย่างไร?”

“หาย ไป เพราะ น้ำ ใน กา นั้น กลั บ ก ดาย เปร
ไ ดย หาย ไป ใน อากาศ ขอบ”

“ถูก ที่ เดียว” แล้ว ครู จึง อธิบาย ต่อ ไป
ว่า “ความร้อน ของ ไฟ อาจ จะ แบ่ง น้ำ ออก ไป ได้
เป น เม็ด เล็ก ๆ จน เรา มอง เห็น ไม่ ได้ น้ำ ที่ แบ่ง
ออก เปร น เม็ด เล็ก เล็ก ทั่ว หาย อยู่ ใน อากาศ นี้ เรียก

ว่า ไอ้หน้า ถ้าหากว่าเขาคาบนั้น คงไฟไว้ก่อนไป
น้ำ ในภา ก็จะมี ถายเป็น "ไอ้ไฟ หด"

(๘) พอ ออบ ยี่สิบ น้ำ ในกาหมดแล้ว ครู
ก็เอาน้ำ เทลง บน กัด น ชนวน สองสาม หยด แล้ว
เขาไป ตัก ไข่ หน้า โรงเรียน ประเดี้ยว เตี้ย น้ำ สอง
สาม หยด นั้น ก็ หาย ไป หมด.

ครู จึง ถาม นาย ผิด ว่า "น้ำ สอง สาม หยด ที่ เรา
เห็น อยู่ เมื่อ ก็ หาย ไป ไหน ?" นาย ผิด ไม่
ทันึก ตอบ ไฟ ล่ง ออก ไป ว่า "ไม่ทราบ ขอรับ
หาย ไป ไหน ก็ ไม่ทราบ"

(๙) เด็กอื่น ๆ จึง ตอบ ว่า "กลายเป็นไอ
ไป หมด ขอ รับ" นาย ผิด ไม่ เชื่อ ร้อง ออก ไป ว่า
"ไม่จริง ไฟ ไม่มี ที่ ไต่ เกาะ ตาม ชนวน น้ำ จะ

กลายเป็นไอไปอย่างไรได้?”

ครูจึงว่า “คิดดูให้ดี ความร้อนคงมาจากไหนได้แห่งหนึ่ง ถ้าไม่เช่นนั้นน้ำคงจะไม่เป็นไอไปได้ ใครช่วยบอกนาย ผีต หน่อยเถอะ”

(๑๐) นายไว “ผม นึกว่า ความร้อนที่มาถูกกะ ตาน ชนวน แผ่น นี้ คง มา จาก พระอาทิตย์”

ครู “ถูก, น้ำที่ ไหน ๆ ไม่ว่าที่ บน กะ ตาน ชนวน ใน คลอง ใน แม่น้ำ หรือ ใน เขต ก็ ดี ความ ร้อน จาก ดวง อาทิตย์ อาจ จะ เมา ให้เป็นไอไป ได้ ทั้ง สิ้น”

(๑๑) นายไว “ถ้าจริง ตั้ง นั้น แล้ว ทำไม น้ำ บน แผ่นดิน จึงไม่ กลาย เป็น ไอ ไป หมด เล่า ขอ รัย . แตก ก็ สอง อยู่ ทุก วัน ๆ ?”

ครู “เข้าใจถาม เอาไว้คราว หน้า จึง จะ ตอบ
แต่ ใน บัด นี้ ฉัน อยาก ให้ นักเรียน ทั้ง หลาย จำ ไว้
ว่า ความร้อน ทำให้น้ำ กลับ เปน ไอ ได้”

บทที่ ๒

ไอ กลาย เปน น้ำ

(๑) รุ่ง ชื่น นาย ใจ จึง มา เตือน ครู ว่า “เมื่อ
วาน นี้ ได้ เรียน แล้ว ว่า ความ ร้อน ทำให้น้ำ กลาย
เป้น ไอ แต่ ทำไม น้ำ ใน แม่ น้ำ และ ตำ คตอง จึง ไม่ แห้ง
กลาย เปน ไอ ไป หมด เล่า ขอรับ เพราะ แดด แฉ
อยู่ เสมอ ทุก วัน ?”

ครู จึง ตอบ ว่า “ถ้า อย่าง นั้น ก็ ต่ แล้ว วัน นี้
เรา มา ลอง ให้ นาย ผี ต คัม น้ำ ตุ ใหม่ จะ ได้ พิจารณา

ต่อไปว่าไอนั้นหายไปไหนเสีย และทำไมน้ำ
ในแม่น้ำดำคล่องจึงไม่แห้งไปหมด”

(๒) พอนายฉัตรตม น้ำเดือด ไอน้ำขึ้นจาก
พวยกาพลุ่ง ๆ ครูก็ให้นักเรียนทั้งหลายสังเกต
ดูว่าไอจะหายไปไหน นายฉัตรตมขึ้นว่า “ผม
ไม่เห็นมันไปไหนเลยขอรับ พอขึ้นจากพวยกา
แล้วมันก็หายไป”

ครูจึงถามว่า “ถ้าอย่างนั้น ใครจะจับไอนั้น
มาวางในถ้วยไว้ได้บ้าง?”

(๓) นายไฉ ตอบว่า “ผมจะลองจับดูขอ
รับ” พอดีที่เขาถ้วยแก้วขว่ำรับไอที่ขึ้นจาก
พวยกา พอสักครู่หนึ่งนักเรียนทั้งชั้น เห็น
เสียแต่นายฉัตรคนเดียว จึงพากันร้องขึ้นพร้อม
กันว่า “อ้อ! ไอกลายเป็นหยดน้ำตกอยู่ใน

กัน ด้วย แก้ว แล้ว ขอรับ ”

(๔) ครู ก็หยิบถ้วย แก้ว มาให้นายผีตบ แล้วถามว่า “นายผีเห็น หยด น้ำ ที่ กัน ด้วย แก้ว ไหม?” นายผี ตอบว่า “เห็น จะ เป็น ด้วย นายใจ เช็ด กัน ด้วย แก้ว ไม่แห้ง ตอก ขอรับ น้ำ จึง ยัง ติด อยู่ ได้ ดังนี้ ”

ครู ก็บอก ว่า “ถ้า อย่าง นั้น นายผี จง เช็ด กะตान ชนวน เสีย ให้ แห้ง ที่ เดียว แล้ว เอา ชัน บัง ใจ น้ำ ใจ ที่ พวย กา ”

(๕) พอ นายผี ยก กะตान ชนวน ขึ้น รับ ใจ น้ำ ได้ ประเดี๋ยว เดียว กะตान ชนวน ก็ เปียก มี น้ำ ติด เป็น หยด ๆ นายผี จึง ร้อง ว่า “อ้อ! หยด น้ำ นี้ มา แต่ ใจ นั้น เอง แหะ ” นัก เรียบ พ ทั้ง หลาย ก็ พา กัน หัวเราะ .

(รูปที่ ๖. พ่อ นายฝืด ยก กระดาน ชนวน ขึ้น รับโอ ได้
ประเดี๋ยวเดียว กระดาน ชนวน ก็เปียก มีน้ำ ติด เปน หยด ๆ)

(๖) ครูถามว่า “หยดน้ำที่ กัน ถ้วย แก้ว
และ ที่ กระดาน ชนวน นี้ มา แต่ ไหน ?” นายฝืด
ยก มือ ขึ้น แล้ว ตอบ ว่า “มา แต่ โอ ที่ พวย กา
ชอ รับ ”

ครั้น ครู ตามต่อไป ว่า “ทำไม ใจ จึง กลับ มา
เป็น น้ำ ไปได้ อีกเล่า?” นาย ผี ตบ ไม่ ได้.

(๗) ครู จึง หยิบ น้ำ แข็ง ที่ เขา มา ไว้ ใน ตู๋ ตั้ง
แต่ เข้า ออก มา ก่อน หนึ่ง วาง ลง ใน ถ้วย แก้ว ที่
ครู ได้ ให้ นาย ผี เช็ด จาน แห้ง ทั้ง ข้าง นอก ข้าง ใน
แล้ว พอ ตั้ง ไว้ สัก ครู หนึ่ง ก็มี น้ำ มา เกาะ
นอก ถ้วย แก้ว เป็น หยด ๆ เต็ม ไป ทั้ง ถ้วย แก้ว
หยด น้ำ เหล่า นี้ มี มาก ขึ้น ๆ ทุก ที่ ครู จึง ตาม ว่า
“หยด น้ำ นอก ถ้วย แก้ว นี้ มา แต่ ไหน?”

(๘) นักเรียน ทั้ง สิ้น ก็ ยก มือ ขึ้น เว้น แต่
นาย ใจ คน เดียว หา ได้ ยก มือ ไม่ ส่วน นาย ผี นั้น
ไม่ได้ ยก มือ ตาม ขวรมทา พอ ครู ขึ้น มือ นักเรียน
คนหนึ่ง ก็ ตอบ ว่า “หยด น้ำ นอก ถ้วย แก้ว ขึ้น
ออกมา แต่ ข้าง ใน ขอบ” .

นาย ผี จิ้ง ยก มือ ขึ้น แล้ว คำว่า “ผม เช็ด
ด้วย มือ ของ ผม เอง เเดียว ยัง ไม่ เห็น ด้วย แก้ว รว
ทรง ไหน เลย ขอ รับ ”

ครู จิ้ง หยิบ ด้วย แก้ว มา ให้ เด็ก ทั้ง หาย สอง
ดู ว่า จะ มี รว ที่ ทรง ไหน บ้าง ก็ ไม่ มี ใคร หา
รว ได้ ลัก คน เเดียว .

(๙) นาย ใจ ขอ อนุญาต เอา ด้วย แก้ว นั้น มา
เท น้ำ แฉะ ออก เสีย เช็ด ให้ แห้ง แล้ว เอา น้ำ
เย็น ลง ชัก ใหม่ ว่า จะ รว หรือ ไม่ ครู ก็ ยอม ให้
ทำ ดัง นั้น แต่ ก็ หา เห็น รว ไม่ ไม่มี น้ำ มา จับ
นอก ด้วย สัก หยด เเดียว .

นัก เรียน ทั้ง หาย พา กัน นิ่ง อึ้ง อยู่ หมด ไม่
ทราบ ว่า จะ ตอบ เป็น ประการ ไດ เพราะ ไม่ มี ใคร
เห็น ว่า หยด น้ำ ที่ มา เกระ นอก ด้วย แก้ว นี้ มา แก่

ไหน ด้วย แก้ว ก็ดี ไม่มี รั่ว เลย สัก แห่ง เดียว.

(๑๐) สัก ครู หนึ่ง นาย ใจ จึง ยก มือ ขึ้น แล้ว
เมื่อ คุรุ พัก หน้า นาย ใจ ก็ ตอบ ว่า “ผม เข้าใจ แล้ว
ขอ รับ หยด น้ำ ที่ นอก ด้วย นี่ หา ได้ รั่ว ออก มา
แต่ ใน ด้วย แก้ว ไม่ คือ เป็น ไอ น้ำ ใน อากาศ ที่ ถูก
เย็น เข้า ก็ กลาย เป็น น้ำ ฝอย ๆ เข้า มา เกาะ
อย่าง ไอ น้ำ ที่ พวย กา เกาะ กระตาน ชนวน ของ นาย ผี
เป็น ฝอย ๆ เมื่อ ก็ นี้”

(๑๑) คุรุ ตอบ ว่า “ถูก ที่ เดียว” แล้ว คุรุ
ก็ หัน หน้า ไป ตาม นาย ผี ต ว่า “อย่างไร, ไอ น้ำ
ที่ กลาย เป็น น้ำ มา เกาะ ด้วย แก้ว น้ำ แข็ง เป็น
ฝอย ๆ นี้ มา แต่ ไหน?”

นาย ผี ต ตอบ ว่า “ผม ไม่ เห็น มี ไอ น้ำ ที่ ไหน

เลย ขอรับ ไอ้ น้ำ ที่ พวย กาก็ หมด แล้ว กา น้ำ
ร้อน ก็ ยกลง เสีย จาก เตา แล้ว จะ เอา ไอ้ ที่ ไหม
มา ขอรับ ? ”

(๑๒) ครู จึง บอก ให้ นาย ไว ยืน ขึ้น อธิบาย ให้
นักเรียน ทั้ง หลาย ฟัง นาย ไว ก็ ยืน ขึ้น อธิบาย ว่า
“ เมื่อ วัน ก่อน ไ้ เรียน แล้ว ว่า น้ำ ถูก ร้อน กลาย
เป็น ไอ ไอ เหล่า นี้ จะ หาย ไป ไหน ? ก็ คง อยู่ ใน
อากาศ ที่ ว้าง ทวี ไป นี้ เอง ครั้น มี ของ สิ่ง ไ้ เ็น
ไอ น้ำ ที่ เรา แล ไม่ เห็น นี้ ก็ กลาย เป็น น้ำ เข้า
มา จับ อยู่ เป็น ฝอย ๆ ”

(๑๓) ครู จึง อธิบาย ขี้ ชัก ว่า “ ถูก แล้ว
น้ำ ที่ เรา ต้ม ด้วย ไฟ ร้อน เข้า ก็ กลาย เป็น ไอ น้ำ ใน
แม่ น้ำ ถ้า คด ลง ทวี ไป เมื่อ ถูก แดด แสง ร้อน ก็ กลาย
เป็น ไอ เหมือน กัน แต่ ไอ นี้ เล็ก ยึด และ มี

อยู่ บาง ๆ เติบโตใน อากาศที่ว่าง เรา จึง แล
ไม่เห็น ถึงใน ห้องที่เรา อยู่ นี้ ก็มี ไอน้ำ บาง ๆ
ลอย อยู่ เติบโต เหมือน กัน เมื่อ เรา นำ ของ เย็น
เช่น ถ้วย แก้ว น้ำแข็ง มา วาง ลง ไอ ที่ ลอย
อยู่ นี้ จึง กลาย เป็น น้ำ เข้า มา เกาะ ถ้วย แก้ว เย็น นี้
เป็น หยด ๆ ”

(๑๔) นายไว จึง ว่า “ อ้อ ! เพราะ ไอ
กลับ เป็น น้ำ ได้ ตั้ง นี้ เอง นั้นแหละ น้ำ ใน แม่ น้ำ
ลำคลอง ที่ ถูก แดด เผลอ อยู่ ทุก วัน จึง ไม่ รู้ จัก แห้ง
หมด ไป ”

ครู ก็ บอก ให้ นักเรียน ทั้ง หลาย จำ ไว้ ว่า น้ำ
ถูก ร้อน กลาย เป็น ไอ ไอ ถูก เย็น ก็ กลับ เป็น น้ำ อีก

บทที่ ๗

เมฆ และ ฝน

(๑) วันหนึ่ง ครูถาม นักเรียนว่า “โลกที่เราอยู่นี้ มีรูปร่างอย่างไร?” นักเรียน ยกมือขึ้นทุกคน แล้ว เมื่อครูชี้ตัวให้ตอบ นักเรียนคนหนึ่ง ก็ตอบว่า “โลกเรามีรูปร่างกลมเหมือนผลส้มขอรับ”

ครูถาม อีกว่า “พื้น เปลือกโลกขึ้นไป มีอะไร?” นักเรียน ไม่ทราบ ว่า จะ ตอบ ประการใด ครู จึง เถ่าให้ ฟัง ว่า

(๒) “พื้น เปลือกโลก คือพื้น แผ่นดิน ที่เราอยู่นี้ ขึ้นไป ก็มี ลม อากาศ หุ้ม อยู่ รอบ ที่เรา ได้ ใช้น้ำหายใจอยู่ทุกวันนี้ แต่คน กล้า ๆ ที่เขา

ขึ้นไป กับ ลูก บัดดูน เขา กลับ ลง มา บอก ว่า ยิ่ง
 ขึ้น สูง ขึ้น ไป ลม อากาศ ยิ่ง หนาว จ๊ต เข้า ทุก ที่”

ลูก บัดดูน

(รูป ที่ ๘. คน ขึ้นไป กับ ลูก บัดดูน)

(๓) นัก เรือน คน หนึ่ง ยก มือ ขึ้น เมื่อ คร

ถาม ก็ บอก ว่า “จริง ขอรับ ยิ่ง สูง ขึ้น ไป ยิ่ง
 หนาว จ๊ต เข้า ทุก ที่ ผม เคย ไป เทียบ ภูเขา แคน ดาว

กับ บิดา เมื่ออยู่ข้างล่าง ก็ร้อนเหมือนอย่างนี้
 แต่พอขึ้นไป บนเขาได้หน่อย ออกเย็น นิด ๆ
 พอขึ้นสูงขึ้นไปอีกก็เย็น มากเข้า ๆ จนหนาว
 จัด ทั้งคลุมเสื้อขึ้นนอก ผมนึกว่าถ้ายังขึ้นไป
 จน ถึง ยอดเขา เห็นจะยิ่งหนาวจัดขึ้นอีก จริง.
 แล้วพอ กลับ ลง มา ก็ค่อย อุ่นเข้า ๆ จนลง มา
 ถึง ข้างล่าง ร้อนเหมือน อย่างเดิม ”

(๔) ครูพูดว่า “ถ้าอย่างนั้น จัดแปลน จึงได้
 จำไว้ทุกคนว่า ยิ่งสูงขึ้นไป ลม อากาศยิ่งเย็น
และ หนาวเข้า ทุก ที่ เราเขียน แล้ว ว่า ความ ร้อน
 ของ พระอาทิตย์ เมา ให้น้ำ ใน เทล และ แม่น้ำ ลำ
 คลอง กลายเป็นไอน้ำ อยู่ เสมอ ทุก วัน ไอน้ำ เหล่า นี้
 ไป อยู่ ที่ ไหน หมด ? ” นาย ผีต ตอบ ไม่ได้ แต่เด็ก

คน หนึ่ง ตอบว่า “โอเหล่าน ลอย ขึ้น ไป ใน
อากาศ ขอรับ”

(๕) ครู หัน มาถาม นายผีตอีกว่า “เมื่อโอ
เหล่าน ลอย สูง ขึ้นไป จะยิ่ง ไป ถูก อากาศ ชนิด
ใด”? นายผีตยัง จำได้ว่ายิ่ง สูง ขึ้นไป อากาศ ยิ่ง
เย็น เข้า จึงตอบ ครูว่า “โอยิ่ง ลอย สูง ขึ้นไป
ยิ่ง ไป ถูก อากาศ ที่เย็น จืด เข้ม ขอรับ”

ครู ชม ว่า นายผีต บัญญา ตี ขึ้น มาก แล้ว
ถาม ต่อไป ว่า “เรา เรียน เมื่อ วัน ก่อน นี้ ว่า
โอ ถูก เย็น เข้า แล้ว กลาย เป็น อะไร”? นักเรียน
คน หนึ่ง ก็ ตอบว่า “กลาย เป็น หยต น้ำ ขอรับ”

(๖) ครู บอก ให้ นักเรียน ทุก คน นึก ต่อไป ว่า
ถ้า พระอาทิตย์ เภา ให้ น้ำ เป็น โอ ลอย ขึ้น ไป ใน อากาศ
ทุก วัน ๆ โอ เหล่าน นี้ ขึ้น ไป ถูก อากาศ เย็น

ข้างบนก็ กลายเป็น หยดน้ำ แล้ว ต่อ ไป จะ เป็น
อะไร อีก

นาย ใจ จึง ยืน ขึ้น ตอบ ว่า “ ก้อนเมฆที่เรา
แลเห็น ลอย อยู่ เป็น ก้อน ๆ นี้ เห็น จะ เป็น หยด
น้ำ เหล่า นี้ ถูก อากาศ เย็น แล้ว รวม กัน เข้า เป็น
ก้อนใหญ่ ละ กระทบ ขอบ ? ”

(๗) ครู ตอบ ว่า “ ถูก แล้ว ไห่ถูก อากาศ
เย็น ก็ กลายเป็น หยดน้ำ ๆ เหล่า นี้ ถูก เย็น เข้า อีก
ก็ จับ กัน เข้า เป็น ก้อนใหญ่ เรียกว่า ก้อนเมฆ ทั้ง
ที่เรา แล เห็น ลอย อยู่ ใน อากาศ ฉะนั้น ก้อนเมฆ
เหล่านี้ เมื่อ มี หยดน้ำ มา เกาะ พอก เป็น ก้อนใหญ่
เข้า ๆ ก็ มี น้ำ หนัก มาก เข้า ลอย อยู่ สูง ไม่ ได้ ก็
ตก ทำ ลง ๆ จน หนัก มาก เข้า ทุก ที่ ก็ แยก กระจาย
ตกลง มา เป็น เม็ด ๆ เม็ด เหล่า นี้ เรียกว่า อะไร ? ”

นักเรียน คน หนึ่งตอบ ว่า “ เรียกว่าเมฆฝน ขอบรับ ”

(๘) นายใจ จึง ยก มือ ขึ้น แล้ว พูด ว่า “จริง
ขอบรับ เมื่อ เวลา ฝน จะ ตก ฝน เห็น ท้องฟ้า มี ต
บาง ที่ ก็ มี พายุ แล่น แปรตบ ปลาบ แล่น ขึ้น ไป ทาง
ไหน ก็ เห็น แต่ เมฆ ก้อน ใหญ่ ๆ ด้ มี ต ำบ ทั่ว นั้น เห็น
จะ เปน เพราะ เมฆ ดอย ต่ำ ลง มา นั้น เอง น่า แล ”

(รูป ที่ ๘. “ เวลา ฝน ตก ท้องฟ้า เปน เมฆ มี ต บาง
ที่ มี พายุ แล่น แปรตบ ปลาบ เห็น จะ เปน เพราะ เมฆ ดอย ต่ำ ลง มา ”)

(๗) ภายหลัง ครุฑถาม นักเรียนว่า “น้ำฝน
ทำไมจึงเย็น กว่าน้ำท่า?” นักเรียนก็ ตอบได้
ถูก ทุกคน เพราะ ทราบ อยู่ แล้ว ว่า ยิ่ง สูง ขึ้น ไป
อากาศ ก็ยิ่ง เย็น เข้า และ น้ำ ฝน ได้ ไป ถูก อากาศ
ที่ เย็น มา แล้ว . เมื่อ ตก ลง มา ข้างล่าง จึงยัง เย็น อยู่

นายไวถาม ครุฑว่า “ก็พระอาทิตย์เผา น้ำ ให้
เป็น ไชยอยู่ทุกวัน ๆ ทำไมฝนจึงไม่ตกเสมอ
ตลอดปีเล่าขอรับ ทำไมจึง ตก แต่ หน้า ฝน
เท่านั้น?”

ครุฑชมว่า ฉลาดถาม แต่ครุฑหาชี้แจงให้ทราบ
ไม่ แน่น แต่บอก ว่า เป็น ความ รู้ สูง ต่อไป ข้าง
หน้าจึงจะเข้าใจได้ เพราะ เกี่ยวด้วย ภูมิ ประเทศ
และ ทาง ลม พัด ต่าง ๆ .

บทที่ ๘

แม่น้ำ

(๑) เมื่อนายไวยได้เรียนแล้วว่า ความร้อน
ทำให้น้ำกลายเป็นไอ ไอลอยขึ้นไปถูกอากาศ
เย็น ก็กลายเป็น ก้อนน้ำที่เราเรียกว่า 'เมฆ' เมฆ
ใหญ่เข้า มีน้ำหนักมากขึ้น ก็ตกลงมาจน
แตกกระจาย เป็นเม็ดฝน ตกลงยังพื้นแผ่นดินอีก
นายไวยจึงมานึกพิศวงว่า ใครช่างขุดแม่น้ำ
ใหญ่จน น้ำฝนที่ตกลงมาทั่วบ้าน ทั่วเมือง ให้
ไหลลงไปสู่ทะเลได้ ครั้นถึงเวลาเรียน ภูมิศาสตร์
นายไวยจึงถามครู ตาม ข้อความที่ตัวนึกสงสัยนี้

(๒) ครูตอบว่า “ที่แล้ว วันนี้เราจะได้
เรียนเรื่องแม่น้ำ ให้เห็น ว่า แม่น้ำเกิดมาจาก
ไหน และใคร เป็นผู้ขุด” ว่าแล้ว ครู ก็ เรียก
เด็กในชั้น มา คน หนึ่ง ให้เท น้ำ ใน ชัน ลง บน
ทรายที่ ไถ ไว้ ใน ถัง

นัก เรียน ทั้งหลาย จึง แล เห็น ทราย เบี่ยง น้ำ
ซึมหายไปหมด ครั้น เมื่อ ครู ถาม ว่า เพราะ เหตุใด
นัก เรียน ก็ ตอบ ถูก ว่า เพราะ ทราย เปน เม็ด ๆ น้ำ
ไหลซึมลง ไป ได้

(๓) ครูเรียกนักเรียนมาอีก คน หนึ่ง ให้
เทน้ำลง บน แผ่นอิฐ น้ำ ก็ ไหล ซึม ลง ไป ใน แผ่น
อิฐอีกนั้นแหละ แต่ยังไม่ค่อย กว่า ที่ ซึม ลง ใน ทราย
เพราะ อิฐ มี รู สำหรับ ให้ น้ำ ซึม ลง ไป น้อย กว่า ทราย

(๔) ครู ให้ เอา น้ำ ภาค บน แผ่น หิน ใหญ่ หน้า

โรงเรียน ที่นี้ นักเรียนเห็นทั่วกันว่า น้ำ หว ซึม
ลงไป ใน แผ่นดิน ได้ ไม่ ที่ตรงไหน หิน เปน บ่อ น้ำ
ก็ ชั่ง อยู่ ที่ตรงไหน หิน นูน ขึ้น น้ำ ก็ ไหล เลย
ลงไป ข้าง แผ่นดิน แล้ว เลย ไหล ลง ดิน ไป

ครู ให้ เอา น้ำ เท บน ถนน ที่ ไบ ก บูน ส เมีน ต์ และ
เท บน ดิน เหนียว น้ำ ก็ ไม่ ซึม ลง ไป ได้ เหมือน กัน

(๕) ครู จึง ถาม ว่า “ทำไม น้ำ จึง ไม่ ซึม
ลงไป ใน หิน และ ใน ดิน เหนียว ได้?” นาย ใจ ตอบ
ว่า “เพราะ หิน และ ดิน เหนียว ติด กัน แน่น ไม่
มี รู ให้ น้ำ ซึม ลง ไป ได้ ขอ รับ”

ใน เวลานี้ นาย ผี ต ทำ ทา ปรีธ ๑ ครู จึง เรียก
ให้ หยิบ กระดาษ ขนวน มา วาง บน โต๊ะ ครู แล้ว
ให้ หยด น้ำ ลง บน กระดาษ ขนวน สอง สาม หยด

เมื่อครูถามว่า น้ำทำไม่จึงไม่ซึมลงไป ในกะตาน
ชนวนได้ นายสัตตตอบไม่ได้

นายไว ต้องบอกให้อีกครั้งหนึ่งว่า “ เพราะ
กะตาน ชนวน มีเนื้อติดกันแน่น ไม่มีรูให้น้ำ
ซึมได้ ”

(๖) ครูให้นายสัตต ยก กะตาน ชนวน ให้สูง
ขึ้นข้างหนึ่ง ที่นั้น นายสัตต เห็นว่า หยดน้ำ เหล่านั้น
ไหลลง ไปทางต่ำ ครู จึง ถาม นัก เรียน ทั้งชั้น
ว่า “ พื้น แผ่น ดิน ของ ประเทศเรา ข้าง ฝ่าย ทิศเหนือ
สูงกว่า ทางทิศใต้ ที่เรา อยู่ นี้ ก็ เมื่อ เวลา ฝน ตก
ลงมา มาก ๆ น้ำข้างเหนือ จะไหลไปไหน ? ”

นัก เรียน ยก มือ ขึ้น ทุกคน แต่ ครู กลับ หัน
หน้า มา ถาม นายสัตต ๆ ก็ ตอบ ว่า “ เห็น จะ ไหล

ลง ช้าง ต่าง อย่าง น้ำ ใน กะตานชนวน นี้ กะ มัง
ขอ รับ ”

(๗) นักเรียน ทั้ง หหลาย พา กัน ประ หลาด ใจ
ที่ นาย ผิด ตอบ ได้ ถูก ภาย หลัง ครู จึง อธิบาย
ว่า “ น้ำ ฝน ที่ ตก ลง ใน ที่ สูง เช่น ช้าง ทิศ
เหนือ ที่มี ภูเขา เป็น ต้น ถ้า ไหล ชี้ม ลง ไป ใต้ ดิน
ไม่ได้ เพราะ พื้น ดิน เป็น หิน หรือ เป็น ดิน เหนียว
น้ำ ก็ ไหล เป็น ทาง ลง มา หา ที่ ต่ำ ถึง น้ำ ที่ ชี้ม
ลง ไป ใน ดิน ได้ ก็ ไม่ ชี้ม ลง ไป ก็ มาก น้อย พอ
ไป ถึง พื้น ดิน เหนียว หรือ หิน เข้ ก็ ต้อง หา ทาง
ไหล ลง มาสู่ ที่ ต่ำ หมด

(๘) ทน ทาง น้ำ ไหล เหล่า นี้ หรือ จะ เรียก
ว่า ลำธาร ก็ได้ เมื่อ มา รวม กัน เข้า หหลาย ๆ สาย

ก็กลายเปนแม่น้ำเล็ก ๆ กว้างสักเท่าลำคลอง
ของเรา พอมีลำธารไหลมารวมกันมากสาย
เข้า ยิ่งไหลต่ำลงมา ๆ ก็เขาะ ตลอดให้กว้าง
และลึกเข้าทุกที จนลงมาถึงทะเลก็กลายเปน
แม่น้ำใหญ่ตั้งเราเห็นอยู่นี้ และมีน้ำมากด้วย
เพราะได้รับน้ำจากแม่น้ำลำธารอื่น ๆ อีก ไหล
เข้ามารวมกันหลายสายตามหนทางที่ไหลลงมา
นั้น ลำธารเล็ก ๆ ที่แม่น้ำแรกเกิดเรียกว่า 'ต้น
แม่น้ำ' ส่วนที่สุดท้ายของแม่น้ำที่ไหลลงมาถึงทะเล
เรียกว่า 'ปากน้ำ'

(รูปที่ ๘. พอ มี ลำธาร ไหล มา รวม กัน มาก สาย เข้า ยิ่ง
ไหล ต่ำ ลง มา ก็ จะ ต่ลง เป็น แม่น้ำใหญ่ หลวง ต่ลง เทด.)

(๘) นัก เรือน คน หนึ่ง ยก มือ ขึ้น แล้ว
เมื่อ ครู พยัก หน้า ก็ พูต ว่า “ ทาง น้ำ ไหล ที่ มา รวม
กัน หลาย สาย กลาย เป็น แม่น้ำ เล็ก แล้ว ไหล ต่อ
มา ๆ รวม กัน เข้า มาก สาย เข้า ก็มี น้ำ มาก เข้า
ทุก ที่ จน จะ ต่ลง กว้าง และ ลึก ออก ไป เป็น

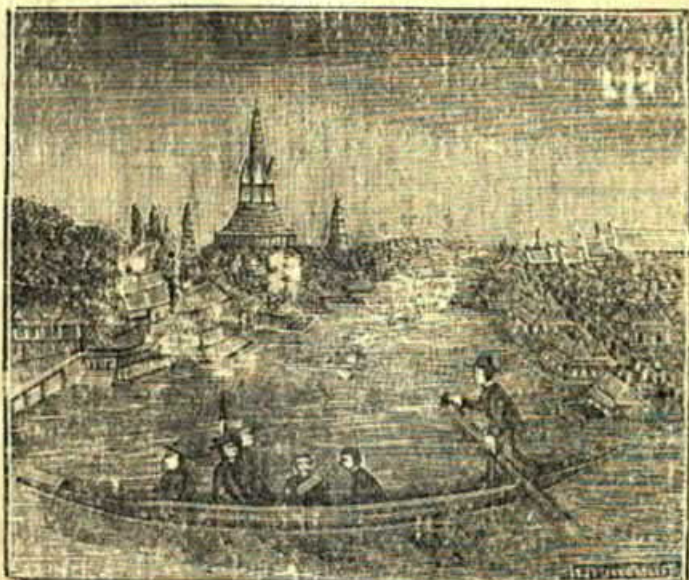
แม่น้ำใหญ่นี้ เห็น จะ ทำนองเดียวกับ ท่อน้ำ ตาม
ถนน กระจมั่ง ขอบๆ เพราะ ท่อน้ำ มี มาก ต่าง
ก็ ไหล ลง ไป สู่ คลองๆ ที่มี มาก และ ต่าง ก็
ไหล ลง ไป สู่ แม่น้ำ เหมือน กัน ท่อน้ำ ตามถนน
เหล่านี้ เปรียบ เหมือน ลำธาร และ ทางน้ำ เล็ก คลอง
เปรียบ เหมือน แม่น้ำ เล็กๆ ที่ รับ น้ำ ตาม ลำธาร
ไหล ลง มา รวม เป็น แม่น้ำ ใหญ่”

(๑๐) ครูตอบว่า “ถูกทีเดียว น้ำฝน ที่
ตก ลง มา ตาม บ้าน เรือน และ ถนน ก็ ไหล ลง ไป ตาม
ท่อ แล้ว ไป ลง คลอง แล้ว ไป ออก แม่น้ำ
เช่นเดียวกับ น้ำฝน ที่ ตก ลง บน แผ่น ดิน สูง แล้ว
ไหล เป็น ทาง ลง มา หา แผ่นดิน ต่ำ จน รวม กัน
เข้า เป็น แม่น้ำ ใหญ่ จริง แปลก แต่ ท่อน้ำ และ
ลำ คลอง นั้น คน เรา ขุด แต่ ลำธาร และ แม่น้ำ

ใหญ่ น้อย คนเราหา ได้ ขุด ไม่ กำลัง น้ำ ที่ ไหล
 พุ่ง ลง มา โดย แรง ค่อย เขาะ ค่อย พัง ดิน ไป ที่
 ตะ น้อย ๆ จน เป็น ลำธาร และ แม่ น้ำ ใหญ่ ไป
 เอง”

(๑๑) นาย ใจ ถาม ว่า “ ถ้า อย่าง นั้น แม่
 เรา จะ เรือ ขึ้น ไป ทาง เหนือ ตาม ลำ น้ำ เจ้า พระ ยา
 เรา จะ มี ขึ้น ไป ถึง ที่ สุด แม่ น้ำ ที่ เป็น ลำ ธาร เล็ก ๆ
 แล้ว เป็น ตลิ่ง ดิน หรือ ขอรับ ? ”

ครู ตอบ ว่า “ แน่ แล้ว แม่ น้ำ เจ้า พระ ยา ของ เรา
 นี้ เกิด เป็น ลำ ธาร เล็ก ๆ ไหล ลง มา จาก ภูเขา ข้าง
 ฝ่าย เหนือ ก่อน แล้ว จึง ค่อย รวม เข้า กับ ลำ ธาร
 อื่น ๆ ตาม ทาง จน ใหญ่ ขึ้น ๆ เป็น แม่ น้ำ ใหญ่
 ดัง ที่ เรา เห็น อยู่ ที่ กรุง เทพ ๆ ทุก วัน นี้

รูปที่ ๓๐ แม่น้ำเจ้าพระยา ถ้าขึ้นอยู่ฝั่งท่าเตียน แล
 ตรงไปเห็นวัดอรุณราชวราราม (แจ้ง)

(๑๒) ครูถามนายสีตต่อไปว่า “นายสีต
 ถ้าเขาแจวเรือขึ้น ไปทางเหนือตามลำแม่น้ำ จน
 ไปถึงลำธารเล็ก ๆ แล้วจนลำธารนั้นตัน ไป
 ไม่ได้ต่อไปอีก • ตรงที่สุดแม่น้ำต้นนั้น เขา

จะ เรียกว่า อะไร ? ”

นายผีต ยั้งจำคำที่ ครู บอก ให้ ใน ข้าง ต้น ได้
จึง ตอบ ว่า “ เรียกว่า ต้น แม่ น้ำ ขอรบ ” ครั้น ครู
ถาม ว่า “ ถ้า แกว กลับ ลง มา จน ออก เทล เล่า
จะ เรียก ส่วน แม่ น้ำ ที่ ลง มา ถึง เทล นั้นว่า กระไร ? ”
นายผีต ตอบ ไม่ ได้ นัก เรียน คน อื่น ต้อง ตอบ
แทน ว่า “ เรียกว่า ปาก น้ำ ขอรบ ”

บทที่ ๑๗

เทล

(๑) บิดา ของ นาย ใจ ทำ ราชการ อยู่ ที่ เมือง
ชุมพร ส่วน ตัว นาย ใจ นั้น บิดา มอบ ให้ อยู่ กับ
ป้า ใน กรุง เทพ ฯ เพราะ ประสงค์ จะ ให้ ได้ เล่า เรียน
หนังสือ ใน โรงเรียน ต่อ ไป เมื่อ ถึง เดือน เมษายน คราว
โรงเรียน หยุด บิดา จึง เข้า มา รับ นาย ใจ ที่ กรุง

ทพ ฯ เพื่อจะ พา ออกไป เที่ยวเล่น ตาม ห้ว เมือง
ชายทะเล

(๒) นายไฉ กับ บิดา ลง เรือ กลไฟ เล็ก ออก
จาก กรุงเทพฯ ฯ เวลา เข้า แล่นไป ตาม ลำน้ำ เจ้า
พระยา พบ เทียง เศษ ที่ ถึง ปากน้ำ คือ ปาก
ของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือ ที่ สุด ที่ แม่น้ำเจ้า
พระยา ลงไป จด กับ ทะเล

(๓) นายไฉ ยัง ไม่ เคย เห็น ปากน้ำ มี
ความ พิศวง เปน อัน มาก จึง ถาม บิดา ว่า “คุณ
พ่อ ขอรับ แม่น้ำ ตรง นี้ ทำไม จึง กว้าง ออกไป ๗
ทุก ที่ เล่า ขอรับ ? ” บิดา ก็ ว่า “ คอย ดู ก่อน
สัก ประ เติง จะ เห็น กว้าง ออกไป อีก จน ถึง
ทะเล แต่ ไม่ เห็น ผี ”

(๔) นายไฉ ตั้ง เกต ตูน้ำ เห็น ใส และ สด เขียว

แก่เข้า ๆ ทุกที่ พอสักครู่หนึ่ง แด่ดูไป ข้าง หน้า
ก็ เห็น เป็น แผ่น น้ำใหญ่ กว้าง สุด ลูก ตา แด่ไม่
เห็น ผ้าง เห็น แด่น้ำ จด กับ ขอบ พ้า เป็น วง นาย
ไวกู๊ สัก สนุกใจ เพราะ ยัง ไม่ เคย เห็น เขต เดย แด่
ก็ ออกรู้ สัก กลัว ด้วย เพราะ ดู เวิ้ง ว้าง มาก

(รูป ที่ ๑๑. แด่ดูไป ข้าง หน้าเห็น เป็น แผ่น น้ำใหญ่ สุด ลูก
ตา แด่ไม่ เห็น ผ้าง เห็น แด่น้ำ จด กับ ขอบ พ้า)

(๕) ที่นี้ เรือ ก็ แล่น ออก จาก ปาก แม่น้ำ ถึง
เขตใหญ่ แด่ว ก็ แล่น เลียบ ไป ทาง ผ้างขวา นาย

ไวถามบิดาว่า “นี่เห็นจะยังไม่ถึงเขตใหญ่กระมัง ขอรับ เราจึงยัง แลเห็น ผี อยู่?”

บิดาตอบว่า “นี่แหละ เขต ละ แต่เรือของเราเล็ก เราจึงแล่นออกไปกลางเขตไม่ได้ ๆ แต่แล่นไปใกล้ ๆ ผี เราจึง แล เห็น ผี อยู่ข้างหนึ่ง ถ้าแล่นตรงออกไปจาก ผี นี้ พอไกลออกไป ๆ เราก็จะไม่ แล เห็นผีเลย เห็นแต่ น้ำ จด ขอบ ฟ้ำ เบน วง รอบ ตัว เรา เท่านั้น”

(๖) นายไว มีความ ประหลาดใจ ที่เห็น น้ำ สีเขียวเหมือนผสม สี สวรรค์ บาง แห่ง ก็ เขียวอ่อนเหมือนใบทอง บาง แห่ง ก็ เขียว เปรน สี คราม ผิดกับ น้ำ ใน แม่น้ำ ที่เรา แล เห็น อยู่ ใน กรุง เทพ ๆ นี้ มาก

บิดา นายไว จึง ให้ นายไว ตัก ขึ้น ชิม ดู พอ นายไว ต้ม เข้า ไป ถึง ปาก ก็ นั้ว นั้ว ถึง เสีย ทันที แล้วบอก แก่ บิดา ว่า “น้ำ นี้ เค็ม เหมือนเกลือ ขอรับ”

บิตาก็ตอบว่า “ก็น้ำเกลือ นะจิ อะไรเสียอีกเล่า.”

(๗) นายไฉ เคย เรียน มา แต่ โรงเรียน แล้ว
ว่าแตกเผา น้ำ ให้ น้ำ กลายเป็น ไอ ลอย ขึ้น ไป เป็น ก้อน
เมฆ แล้ว ตก ลง มา เป็น ฝน แต่ ไม่ เคย เห็น
มี น้ำ ฝน ที่ รศ เค็ม เลย นายไฉ จึง ถาม บิดา ว่า
“น้ำ เค็ม ใน เทด นี้ แตก เห็น จะ ไม่ เผา ให้ เป็น ไอ กลาย
เป็น เมฆ เป็น ฝน ไป ได้ เลย นะ ขอรับ?”

บิตาก็ตอบว่า “ได้ จี น้ำ ฝน มา จาก เทด
มากกว่า มา จาก ที่ อื่น ๆ เพราะ เทด เป็น ที่ ใหญ่
มี น้ำ มาก”

(๘) นายไฉ นึก สงสัย ไม่ ใคร่ จะ เชื่อ นึก
ว่า บิดา พูด เล่น เพราะ ว่า น้ำ เทด ออก เค็ม เช่น นั้น
ทำไม น้ำ ฝน จึง ไม่ มี รศ เค็ม ด้วย บิดา นายไฉ
จึง ตัก น้ำ เทด ใส่ กา ตั้ง ไฟ ต้ม ให้ นายไฉ ดู เมื่อ

น้ำเดือดเป็นไอ พุ่ง ๆ แลว ก็ยังไม่ยกลง ปล่อยให้
ไอน้ำแห้งเหลือแต่ผงขาว ๆ ติดอยู่ที่ก้น กา
ครั้นบิดาถามนายไวว่า ผงขาวนั้นคืออะไร นาย
ไวก็ ไม่ทราบ ต่อเมื่อแตะลิ้น ชิมดูจึงได้ทราบ
ว่าเกลือ เพราะมีรสเค็ม

(๙) แล้วบิดาให้นายไวล้างกา เอาน้ำฝน
มาต้มเคี่ยวไป จนแห้งเหมือนเมือกก็อีก ที่ ไม่
เห็น มีเกลือ ติด ก้น กาเหมือน เมือก ก็ นายไว จึง
ทราบว่าน้ำ เกลว ที่ แดด แผลว กลาย เป็น ไอ ไป นั้น เป็น
ไอไป แต่ น้ำ ส่วนเกลือที่ผสมอยู่ในน้ำนั้นหาได้ ขึ้น
ไป กับ ไอ น้ำ ด้วยไม่ น้ำฝนที่ มา จาก เกลว จึง
ไม่มีรสเค็ม

(๑๐) ในการ ที่ นายไวไปเที่ยวหัว เมืองชาย
ทะเลกับบิดาคราวนี้ นายไวได้ มีความรู้เพิ่มขึ้นอีก

ว่า น้ำเทสส์เขียวและใส ไม่เหมือนน้ำท่าของ
เรา และน้ำเทส มีรสเค็มจืด ไม่จืดเหมือนน้ำท่า
ครั้งนี้ เมื่อ แดด เผลอให้ กลาย เป็นไอ ขึ้นไป ในอากาศ
ก็ กลายเป็นไอไป แต่ น้ำท่า นั้น น้ำฝน ที่ เรา กิน
จึงไม่ มีรสเค็ม เหมือน น้ำ เทส

บทที่ ๑๐

โลกกกลม

(๑) เข้าวันนี้ ปลาตมาก นายสีต มา ถึง
โรงเรียน ก่อน เวลาเข้าเรียน เมื่อ แควน หมวก
วาง ไว้ตามเคยแล้ว ก็เดินเข้าไปในห้องเรียน
เห็น นักเรียน นั่งคุย กัน อยู่สี่ห้า คน นายไฉนัง
อยู่ที่นั่น ด้วย

(๒) พอ นั่ง พัก หาย เหนื่อย แล้ว นายสีต
จึง พูด ขึ้น ว่า “เมื่อคืน นี้ ฉันนั่ง คอย อยู่ กับ ตาตำ
ที่บ้าน ถึง เรื่อง ตก ปลา กัน จน ตีตก แยก ว่า ปลา
อะไร ๗ จะ มา ไหวญ เท่า ปลา อานนท์ เปน ไม่ มี แล้ว
ฉัน ก็ ตาม ว่า จะ ใช้ เบ็ด และ สาย โด สัก เท่า ไหน จึง
จะ ตก มัน ได้ แยก ว่า เบ็ด โด สัก เท่า ท่อน ขง ก็ ยัง
จะ เล็ก ไป ”

(๓) “ฉัน นึก ประหลาด ใจ เต็ม ที่ จึง ตาม แยก
ต่อไป ว่า ปลา อานนท์ มัน อยู่ ใน แม่น้ำ หรือ ใน
ทะเล และ มี ใคร เห็น มัน แล้ว บ้าง ? ตาตำ ตอบ
ว่า ไม่มี ใคร เคย เห็น มัน แต่ ตัว มัน ไหวญ เหลือ
เกิน มัน หนุน แผ่น ดิน ของ เรา ไว้ เช่น เดียว
กับ น้ำ ไหล ที่ หนุน โรง ครัว ”

(๔) “เมื่อ พูด ถึง แผ่น ดิน ขึ้น ถึง นั้น ตาตำ

ก็เลย อธิบาย ความรู้ ของ แกให้ฉัน ฟัง แกว่า
โลก ที่ เรา อยู่ นี้ แบน เหมือน แผ่น กระจาด และ
มี เจ้า ปลา ชนิด นี้ ตัว หนึ่ง หรือ สอง ตัว หนุน เข้า ไว้
ถ้ามัน พลิก ตัว ที่ไร เรา ก็ รู้ สึก แผ่น ดิน ไหว ที่ นั้น ”

(๕) นาย ไก่ จึง ว่า “ อ้อ ! ชอบ กถ ที่
ตาทำ แกอธิบาย มา ให้ ฟัง นี้ เธอ เชื่อ แก หรือ ไม่ ? ”
นาย ผี ตบ ตัวย เสียง อัน อ้อม แอ้ม ว่า “ ที่ แก
ว่ามี ปลา อานนท์ หนุน แผ่น ดิน อยู่ นั้น ฉัน ออก จะ
ไม่ เชื่อ ๗ เพราะ ปลา อะไร มัน จะ ไหว ถึง เพียง
นั้น แก คง พุด หลอก เด็ก เปน แน่ แต่ ที่ แก
ว่า โลก แบน นั้น ฉัน ออก เชื่อ ๗ เพราะ เรา เห็น
ส่วนของ แผ่น ดิน ที่ อยู่ รอบ ตัว เรา แบน ปรากฏ อยู่ กับ
ลูกตา ของ เรา ส่วน ของ แผ่น ดิน ที่ เรา ไม่ เห็น มัน
ก็ คง แบน เหมือน กัน ”

(๒) นาย ใจ หัก เราะ แล้วว่า “ดูเหมือน
ครู ได้ บอก พวก เรา ครั้ง หนึ่ง แล้ว ว่า โลก ไม่ แบน”
ครั้งนี้ ถึง เวลา หยุด เรียน นาย ใจ จึง ส่ง หนังสือ ให้
นาย ชาติ อ่าน ดู หนึ่ง เรื่อง

(รูป ที่ ๓๒ โลก ของ เรา นี้ ที่ ด้อย กว้าง อยู่ กว้าง อากาศ)

นายสีตอ่าน :- มีลูกกถมอยู่หนึ่งลูก ลอย
คว้าง อยู่ในอากาศมีเมฆ และ หมอก พอก กถม อยู่
ลูกกถมนี้ ใหญ่มากจน มีต้นไม้ ขึ้นได้ และ ทั้ง
มีมนุษย์อาศัยอยู่ ได้ด้วย

(๗) บนบางส่วนของลูกกถมนี้ ตูปนที่เขียว
ฉูดฉาด มีต้นไม้ขึ้นบริบูรณ์ บางส่วนก็ ตูปนที่
ขรุขระและ ชัน มีภูเขามากมาย เขา บาง
ลูกก็ สูงสุดลูกตา บางส่วนก็ ไม่มีภูเขาเลย
มีแต่ บ่อและ หนองเล็ก ๆ มีปลา ว้าย แหวก
อยู่ไปมา

(๘) ที่นี้ถ้า เรา กลับไป มองดูซีกของลูกกถม
ที่อยู่ ตรงกันข้าม กับ บ่อ เรา จะ เห็น ว่า มี แต่
ทราย สุดลูกตา จะ หา ต้นไม้ ขึ้น สัก ต้นเดียว ก็
หา ยาก แดด หรือ ให้อร้อนเปรี้ยว ๆ เจียน จะ

เผ่าอะไร ๆ ให้ใหม่เป็นเท่าไปได้หมด

เหลืบตไปอีก เรา จะเห็น ว่า อีกส่วน หนึ่ง
ที่หมุน ตรงมาหาเวลานั้นหนาวเหลืบกิน มีน้ำ
แข็ง และ หิมะ สี ขาว คลุม อยู่ แน่นหนา และ มี
กะท่อมที่ ทำ ด้วย น้ำ แข็ง หลาย หลัง

(๙) ไม่ มีใครเห็นว่า ลูก กกลม นี้ เป็นของ ประ
หลาดหรือ? หมุน คว้าง อยู่ กลาง หาว มี แต่
เมฆ หมอก พอก คลุม อยู่ นิด หน่อย เท่านั้น บาง
ส่วนของลูก กกลมนี้ หนาว และ ขาวไป ด้วย หิมะ
และ น้ำ แข็ง บางส่วน ก็ เชี่ยว ฉุ่มไป ด้วย
พฤษชาติ บาง ส่วน ก็ รุ ชะ บาง ส่วน ก็ เป็น
ที่ ลาด ร้อน จนไม่มีสิ่ง ไต ขึ้น บาง ส่วน ก็ มี
แต่ ภูเขา สูง

(๑๐) เมื่ออ่านจบแล้วนายผู้ทรงว่า “ ประ

หลาตจริง ทำไมเราจะได้เห็น ลูกกกลมชนิดนี้บ้าง?”

นายไวตอบว่า “โลกที่เราอยู่เป็นดังนี้ คือ
โลกของเรา กทม บางส่วนหนาวจัด บางส่วน
ร้อนจัด บางส่วนน้ำอยู่ และบางส่วนไม่น้ำ
อยู่ เธอจะเชื่อไหม ว่าโลกนี้ กทม?” นายผีต
ตอบว่า “เชื่อ.”

นายไวแนะ นำ นาย ผีต ว่า “เมื่อจะเชื่อ
ควรต้อง ตรึก ตรอง เสีย ก่อน และ ต้อง มีสิ่ง ซึ่ง
อ้าง เป็น พยานได้ เพราะ ฉะนั้น วัน หน้า จะ ต้อง
ขอให้ ครู อธิ บาย ให้ ฟัง โดย เลือดยด ว่า เหตุใด
จึง ว่าโลก กทม.”

บทที่ ๑๑

โลก กกลม

(๑) นาย ผีต พุด พืม พ่า ว่า “ โลกของเรา
 นี้ เห็น จะกลมเสียจริงละกระมัง เตียวนี้ ใคร ๆ
 ก็ สง ความ เห็น ว่า อย่าง นั้น หลาย ๆ ความ เห็น
 มา รวม กัน เข้า บาง ที่ จะ จริง ได้ ถ้า อย่าง นั้น
 ทาทำ ต้อง ผิด ละ เพราะ แก ว่า โลก แบน เหมือน
 แผ่น กระจ าด นี่ เรา จะ เชื่อ ผ้าย ไหน ดี หนอ ?
 จะ เชื่อ ข้าง ทาทำ หรือ แก ก็ คิด จะ เป็น คน บุราณ ๆ
 แล้ว วั ตู เหมือน ตั้ง แต่ เล็ก จน แก่ แก จะ ไม่ เคย เข้า
 โรง เรียน จน วัน เตียว ถ้า แก เคย เป็น นักเรียน แก
 คง อ่าน หนังสือ ออก ”

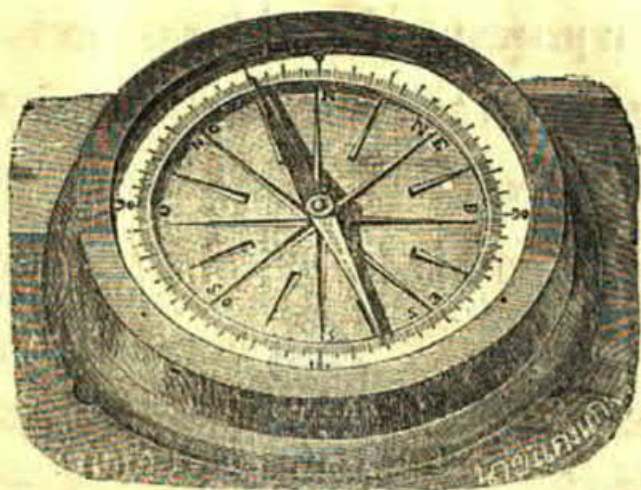
(๒) นาย ไว ได้ยิน จึงถามว่า “ นั่นเธอ
ว่าอะไรถึงเรื่อง โลก กตม ? ” นาย เกียจ ควัน
ตอบว่า “ เปล่า ฉันนึกเล่น ๆ เท่านั้นเอง ”
“ เธอนึกว่า โลก กตม ไม่เชื่อ หรือ ? ” นาย ผีตตอบ
ว่า “ ฉันก็นึกว่า มัน กตม นั่นแหละ เพราะเธอ
ว่า ครู ว่า อย่างนั้นนี่ ”

นาย ไว จึงว่า “ ดีละ มา ไป หาครูด้วย
กันเถียวนี้แหละ เมื่อวานนี้เราได้ตกลงกัน
แล้วว่า จะ ไป ขอ ให้ ครู อธิบาย ให้เรา ฟัง โดย จะ
แจ้งว่า เหตุใดถึงว่า โลก กตม ” แล้ว นัก
เรียน ทั้ง สอง ก็พากันเข้าไป ใน ห้อง ครู

(๓) ครู ถาม นาย ผีต ว่า “ เคยได้ยิน ถึง
ที่เขาเล่นเรือ กำปั่นไป รอบ โลก บ้าง แล้วหรือยัง ? ”

นายผีตอบว่า “เคยขอรับ แต่ทำไปจะทราบได้
 ว่าเขาไม่หลอกให้ เรา จะทราบได้อย่างไรว่าเรา
 ได้ไปรอบ โลกจริง หรือ ไม่จริง แล่น ๆ ไปได้
 สักหน่อย ก็ จะ ตอด กลับ มา ทาง เก่า เสีย เท่า นั้น
 แล้วก็มา เทียบ เปรียบ เปรียบ ว่า ได้ไป รอบ โลก แล้ว คน
 อื่นจะเชื่อได้ อย่างไร ว่าไปรอบ โลก หรือไม่รอบเพราะ
 ผม ไม่ เห็น มี ที่ สังเกต อะไร เลย เทล ที่
 ไหน ๆ ก็ ดู เหมือน กัน ทั้ง สิ้น มี แต่ ฟ้ำ กับ
 น้ำ เท่านั้น ”

(๔) ครูถาม นายผีว่า “เข้าใจ เข็มชี้
 ทิศ คือ ที่ ชี้ ไป ทางทิศเหนือเสมอ หรือ ไม่ ?”
 นายผีตอบว่า “บาง ที่ ผม จะ ได้ เรียน มา ครั้ง
 หนึ่ง แล้ว ขอรับ แต่ เดี๋ยวนี้ ผม ลืม สนิท ไม่

(รูปที่ ๑๓ เข็มชี้ทิศ, ที่ชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ)

รู้ว่าทิศไหน อยู่ตรงไหน จำได้แต่เครื่องเข็มชี้
ทิศที่ครูเขา มา ให้ดู แต่ ก่อน นี้ เท่า นั้นแหละ ขอรับ”

ครู ตาม นายไว ต่อไป นายไวอธิบายว่า
“ถ้าเราหัน หน้า ไปให้ตรง ทางที่ ดวงอาทิตย์ ขึ้น
ทาง นั้นคือทิศวัน ออก ทิศวัน ตก อยู่ตรง
ข้าง หลัง เรา คือ ตรง กัน ข้าม กับ ทิศ วัน ออก

และถ้าเราทางแขนออกให้ตรง ทั้งสอง แขน ทิศ
เหนือ จะ อยู่ ตรง แขน ซ้าย เรา ไป และ ทิศ ใต้
อยู่ ตรง แขน ขวา ”

(๕) นายสีต ร้อง ว่า “ อ้อ! เท่า นน
เอง ง่าย นิดเดียว ที่นี้ ผม จำ ได้ ละว่า ทิศ ไหน
อยู่ ทาง ไหน ” ครู เห็น นายสีต เข้า ใจ แล้ว ก็ มี
ความ ยิน ดี เลย พา นักเรียน ทั้ง ชั้น ออก ไป ที่ สนาม
เล่น แล้ว พูด กับ นายสีต ว่า “ ตรง ซ้าย มือ
ฉัน ไปนี้ คือ ทิศ ทวัน ตก เพราะ ฉะนั้น ตรง มือ
ฉัน ไปนี้ ต้อง เป็น ทิศ ทวัน ออก อยู่ เอง เพราะ ได้
เรียน เมื่อ กี่ ปี แล้ว ว่า ทวัน ตก อยู่ ตรง กัน ซ้าย
กับ ทวัน ออก และ ทิศ เหนือ อยู่ ตรง กัน ซ้าย กับ
ทิศ ใต้ ที่นี้ ฉัน ขอ ให้ นักเรียน คน หนึ่ง หัน หน้า
ไป ทาง ทวัน ตก เดิน ตรง ดิ่ง ไป และ ย่ำ

กลับ หลัง แล้ว ให้ มา ถึง ที่นี้ ให้ ได้ อีก ”

(๖) นัก เรือน คน หนึ่ง ออก ไต่ ก็ เดิน ตุ่ม ๆ
ตรง ไป ทาง ทิศ ทวัน ตก แต่ ไม่ ทัน ถึง สาม สิบ แก้ว ก็
หยุด แล้ว ร้อง ว่า “ เห็น จะ ไม่ สำ เร็จ ขอรับ
ถ้า จะ กลับ ไป ที่ เก่า อีก ผม จำ เป็น จะ ต้อง กลับ
หลัง ” ครู ตอบ ว่า “ สำ เร็จ ชี น้า แต่ จะ
ต้อง เดิน ไกล กว่า นั้น อีก มาก นัก จะ ต้อง เดิน
ไกล ถึง ล้าน เส้น จึง จะ สำ เร็จ ”

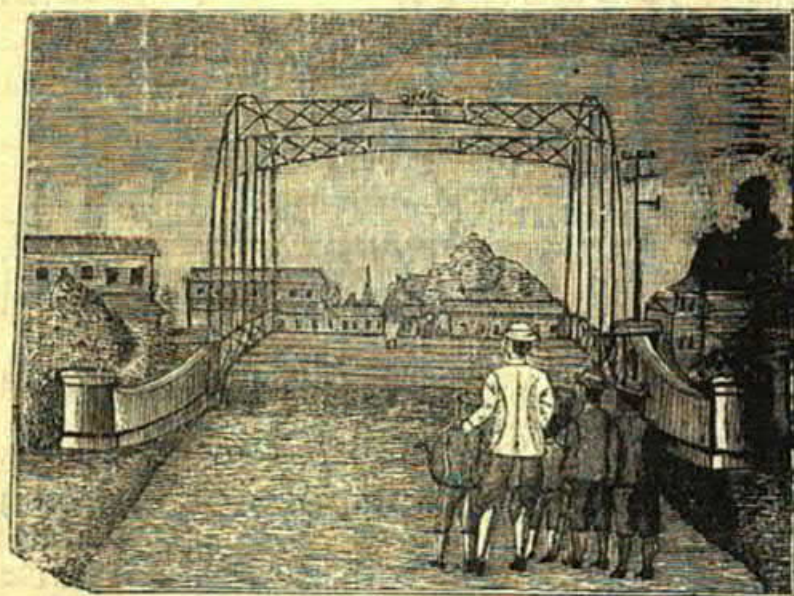
(๗) นาย ผี ตตาม ครู ว่า “ ยิง ไป ไกล จะมี
ยิง ไกล ครู ออก ไป ทุก ที่ หรือ ขอรับ จะ กลับ
มา ถึง ครู อย่าง ไ้ ไ้ ? ” ครู ตอบ ว่า “ หนทาง
รอบ โลก นี้ ไกล ประมาณ ล้าน เส้น ถ้า เดิน ไป
ให้ รอบ โลก จะ มาบรรจบ ถึง ที่ เก่า นี้ อีก ได้ ”

(๘) นาย ผี ตจึง ว่า “ อ้อ ! ผม เข้าใจ

แล้ว เมื่อชาวเรือเขาแล่นกำปั่นตรงดิ่งไปที่
เดียว ไม่เหวี่ยงเรือ เขายังกลับมาที่เก่าได้
เพราะเขาได้ไปรอบโลกแล้วเท่านั้นเอง ” ครู
ตอบว่า “ ถูกแล้ว เป็นอย่างนั้นจริง แต่
ฉันจะแสดงให้เห็นว่าโลกกลมโดยเราไม่ต้องไป
รอบโลกเหมือนชาวเรือเหล่านั้น ”

(๗) ครูพานายไว นายสีต และนักเรียนทั้ง
หลายออกไปยืนอยู่บนเชิงสะพานแห่งหนึ่ง แล้ว
บอกให้นายสีตคอยดูคนเดินข้ามสะพานมาจากฝั่ง
ข้างโน้น พอได้ยินเสียงฝีเท้ากึก ๆ ครูก็เตือน
ให้นายสีตฟังดู แล้วถามว่า “ ได้เห็นส่วน
ไหนของชายผู้ที่เดินข้ามสะพานมาก่อน ? ” นาย
สีตตอบว่า “ ได้เห็นศีรษะก่อนขอรับ แล้ว
จึงเห็นส่วนตัว และเห็นเท้าทีหลัง ”

ครูถามต่อไปว่า “ เหตุใดจึงไม่เห็น
คิริชะ, ตั้ว, และ เท้า ของผู้นั้นพร้อมกัน ? ” นาย
ผิดตอบว่า “ สพาน มัน โค้ง บังอยู่ ขอรบ จึง
เห็น คิริชะ และ เท้าพร้อม กัน ไม่ได้ ”

(รูปที่ ๑๔ สพาน มัน โค้ง บังอยู่ จึง เห็น คิริชะ และ
เท้าพร้อม กันไม่ได้.)

(๑๐) ครูพูดว่า “ เตือน ก่อนนี้ เมื่อเรา

ไปเที่ยวเล่นที่ปากน้ำ ฉันได้ชี้ให้ดูเรือกำ
 บันที่แล่นเข้ามาหาฝั่ง นายผีตยังจำได้หรือไม่
 ว่าเห็นส่วนไหนของเรือลำนั้นก่อน ?” นาย
 ผีตนึกอยู่นานแล้วตอบว่า “ได้เห็นแต่เสา
 เรือก่อนขอรับ แล้วจึงได้เห็นลำเรือที่หลัง”
 ครูตีใจ เพราะ ว่า นายผีตมีความจำแม่นยำมากขึ้น

(รูปที่ ๓๕ นายผีตตอบว่า “ได้เห็นแต่เสาเรือ
 ก่อนขอรับ แล้วจึงได้เห็นลำเรือที่หลัง”)

(๑๑) ครูจึงอธิบายต่อไปว่า “ที่เราเห็น
 ศีรษะของคนเดินขึ้นสะพานมาก่อนเห็นตัวนั้น เพราะ
 สะพานโค้ง เมื่อเรือแล่นเข้ามาหาฝั่ง เรา
 เห็นเสากระโดงก่อนเห็นลำเรือ ก็เพราะเหตุ

ว่า โลก ของ เรา นี้ ไค้ง เหมือน กัน บัง ส่วน ล่าง
ของ ลำ กำ บั่น ไว้ ไม่ ให้ เห็น ต่อ เมื่อ ไกล ไซ้ มา
เรา จึง เห็น ทั้ง ลำ ไค้ เพราะ ว่า ส่วน ไค้ง นั้น เล็ก
หรือ น้อย ไซ้”

(๑๓) “ก็ เมื่อ ทุก ส่วน ของ แผ่น ดิน ไค้ง ดัง ที่
เรา สังเกต นี้ เรา จะ คง เห็น ว่า อย่างไร?”

นาย ใจ ตอบ ว่า “ก็ ต้อง เห็น แน่ ว่า โลก ที่
เรา อยู่ นี้ กลม ไซ้ ขอรับ ”

ครู เลย อธิบาย ต่อ ไป ว่า “ถ้า แม้น โลก นี้ แบน
เหมือน หน้า กตอง จริง แล้ว เรา คง จะ เห็น เสา เรือ
และ ลำ เรือ ได้ พัว้ม กัน ที่ เดียว ถึง เมื่อ เรือ กำ
บั่น จะ ยัง อยู่ ไกล ก็ ดี เรา ก็ คง จะ เห็น เปน ลำ
เล็ก ๆ เหมือน อย่าง ที่ เห็น ใน รูป เขียน แต่ ที่

เราเห็น ทั้งดำ ไม่ ได้อย่าง นั้น เพราะ ตา ของ เรา มอง
อ้อม โค้ง ของ โลก ลง ไป ไม่ ได้ ๑ แต่มองตรง ๑
เรา จึง เห็น แต่ ส่วนบนที่พ้น โค้งของ โลก ขึ้นมาแล้ว ”

////////////////////

บทที่ ๑๒

พวง ดาว ดาว ของ โลก เรา นี้

(๑) ในคราว หยุดโรงเรียนกลาง ปี ครั้ง หนึ่ง
ครู พา นัก เรียน ไป เที่ยว บาง ปลา สร้อย หลาย คน
นายไฉ กับ นายสีตก็ ไป ด้วย เหมือน กัน วันหนึ่ง
ครู กับ นัก เรียน นั่ง โยน เป็ด ออก หอย เล่น อยู่ ชาย เทต
เวลาเย็น ๑ ครู จึง เช่ย ขึ้น ว่า “ ถ้า โลก
เรา นี้ ร้อน เปนไฟ เหมือน ดวง อาทิตย์ เรา จะ
มา นั่ง อยู่ เช่น นี้ ได้ หรือ ? ”

นัก เรียน พา กัน ยิ้ม แล้ว ตอบ ว่า “ ถ้า
เช่น นี้ เรา ก็ ต้อง ตาย กัน หมดยิ ขอ รับ ,,

(๒) ครูจึงพูดต่อไปว่า “ นมนาน นักหนา
แล้ว โลกเรานี้ก็ได้ เคย เป็นไฟ เช่น ดวงอาทิตย์
เหมือน กัน ที่จริง นัก ปราชญ์ ท่านได้ ลง
ความ เห็น พร้อม กัน ว่า โลกเรานี้เป็นส่วน
ของ ดวง อา ทิตย์ แต่ มา มี เหตุ อะไร ขึ้น
อย่าง หนึ่ง จึง ได้ แยก แยก จาก ดวง อา ทิตย์ มา
ลอย อยู่ เป็น โลก หนึ่ง ต่าง หาก เช่น นี้ ”

(๓) นายไว จึงถาม ขึ้น ว่า “ ถ้า เช่น นั้น ทำ
ไม่ รูป จึง กลม เล่า ขอ รับ ? เพราะ ธรรม คา
อะไร ๆ ที่ แยก ออกจาก ของ ใหญ่ นั้น รูป
คง จะ เป็น ชีกร เป็น เลี้ยว ”

ครู อธิบาย ว่า “ นั่น เพราะ ไป นึก ถึง ของ แข็ง
ของ ที่ ละลาย ร้อน เป็น ไฟ อย่าง ดวง อา ทิตย์ นั้น
ไม่ ใช่ว่า ของ แข็ง เป็น ของ เหลว เหมือน เหล็ก หรือ

ทอง ที่ร้อน ละ ลาย ของ เหลว ย่อม ไม่มี รูป
 แต่ หาก หมุน เวียน อยู่ เสมอ จึง เป็น รูป
 กลม ทะ ล่อม เข้า ”

(๔) นักเรียน คน หนึ่ง เช่ ย ชี้ น ว่า “ ถ้า
 โลก เป็น ส่วน ของ พระ อา ทิต ย์ ทำ ไ ม โลก จึง ไ ม่
 ร้อน เหมือน พระ อา ทิต ย์ เ ล่า ขอ ร ับ ? ”

ครู ตอบ “ นี ก็ อย่าง เดียว กับ ตัก เข้า ต้ม
 ร้อน ๆ มา สอง ชาม ใส่ ชาม ใหญ่ ใบ หนึ่ง
 ชาม เล็ก ใบ หนึ่ง ชาม ไหน จะ เย็น ก่อน ? ”
 นักเรียน ก็ ทราบ ได้ ทุก คน ว่า ชาม เล็ก
 ต้อง เย็น ก่อน

(๕) ครู อธิบาย ต่อ ไป ว่า “ โลก เป รียบ
 เหมือน เข้า ต้ม ชาม เล็ก พระ อา ทิต ย์ เป รียบ

เหมือนเข้า ต้ม ขามใหญ่ โลก เล็ก กว่า พระ
 อา ทิตย ทั้ง ล้าน เท่า เพราะ ฉะนั้น โลก จึง
 เย็น เร็วมาก ที่ ว่า เย็น เร็ว มาก นั้น ไม่ใช่ เย็น
 เร็ว ได้ ใน วัน สอง วัน เพราะ ไม่ ใช่ เปน ของ
 เล็ก ๆ เหมือน ขาม เข้า ต้ม กว่า โลก จะ เย็น
 ลง มา ถึง อย่าง เดียวนี้ บาง ที่ ก็ จะ นับ
 ด้วย โกฎี ปี”

(๖) นาย ใจ ตาม ต่อ ไป ว่า “ ที่ คุรุ ว่า โลก
 เย็น ลง นั้น ทราบ ได้ อย่างไร ขอ รับ ? ”
 คุรุ ตอบ ว่า “ รู้ ได้ เช่น เดียว กับ ที่ เรา ตก เข้า
 ต้ม ใส่ ขาม ทั้ง ไว้ แล้ว มา กิน ดู ก็ รู้ ได้
 ว่า เยน โลก ก็ เปน เช่น นั้น เหมือน กัน
 ความ ร้อน ตาม พื้น บน ๆ หรือ ที่ เปลือก โลก
 กระ จาย ไป เสีย ใน อา กาศ โลก ของ เรา จึง ได้

เย็นลง และนักเรียน ควร รู้ ใจ เหมือน กัน ว่า
ความร้อนใน สิ่ง ที่ ร้อน ย่อม กระ จาย ไป สู่ สิ่ง ที่ เย็น
กว่า เสมอ ”

(๗) ในเวลา นี้ นายผีต จะ ได้ ข้าง คำ
อธิบาย ของ ครู หรือ เป้า นั้น ทราบ ไม่ได้ แต่
นายผีต ได้ พุ่ต ขึ้น ว่า ตั้ง นี้ “ ถ้า เรา ขุด ให้ ลึก
ลงไป ไ้ ดิน ถึง หลาย พัน เส้น แล้ว ไป ตั้ง โรง เรียน อยู่
ที่ นั้น เห็น จะ สนุก จริง ”

ครู ตอบ ว่า “ บาง ที่ นายผีต จะ คิด ว่า สนุก
แต่ คน อื่น ๆ จะ ไม่ คิด ตั้ง นี้ เพราะ ลึก ลง ไป
หลาย พัน เส้น นายผีต จะ ไหม้ เปน เท่า ไป
หมด ทั้ง ตัว ”

(๘) นายผีต ลืม ตา โฟตง แล้ว ถาม ว่า “ ทำ
ไม่ ถึง จะ ไหม้ ขอร บั ? ก็ ครู ว่า โลก เย็น ” ครู

จึง ตอบ ว่า “ฉันได้ ว่า โลก เป็น จริง แต่เป็น
แต่ ภาย นอก หรือ เปลือก ของ โลก เท่านั้น ภาย
ใน ของ โลก ยัง ร้อน อยู่ ”

นาย ผู้ ตตาม ว่า “ทำไม ข้าง ใน ของ โลก ถึง ยัง
ร้อน อยู่ อย่าง เดิมเล่า ขอ รับ ? ” ครู ตอบ ว่า
“เพราะ ความ ร้อน ภาย ใน ของ โลก กระจาย ออก มา
ถึง อากาศ ข้าง นอก ไม่ได้ ไม่มี ช่อง ด้วย เปลือก
นอก ของ โลก หุ้ม ไว้ เปลือก นอก ของ โลก เป็น เพราะ
ความ ร้อน กระจาย ไป ได้ ไม่มี อะไร หุ้ม ไว้ เช่น
ความ ร้อน ภาย ใน ”

(๘) พอกลับไป รับ ประ ทาน เข้า เป็น ที่ ๆ
พัก ครุ จึง คืบ ถ่าน ไฟ ก้อน ใหญ่ ที่ ยัง ลก แดง มา ก้อน
หนึ่ง แล้ว บอก ให้ นัก เรียน ดู ประ เตีย ว เตีย ว ถ่าน ที่

กลับ แปลว่า ทำไป จน นัก เรือน หยิบ ด้วย มือ ได้

(๑๐) ครูถาม นัก เรือน ว่า “นี่ทำไมถึง
ไม่ ใ้ ร้อน เหมือน เมื่อ อยู่ใน เตา?” นาย ผี ต

ตอบ ว่า “เพราะ ความ ร้อน กระจาย ไป เสีย ตาม
อากาศ รอบ” ที่นี้ ครู ทูบ ก้อน ถ่าน แดง ออก

เป็น สอง ซีก นัก เรือน ก็ เห็น ว่า ข้าง ใน ก้อน ถ่าน
ยัง เบน ไฟ อยู่ แล้ว ครู จึง ว่า “โลก ของ เรา
ก็ เหมือน ก้อน ถ่าน นี้ ภาย นอก เ็น จน เกิด มี

ต้นไม้ สัตว์ และ มนุษย์ อยู่ ได้ แต่ ภาย ใน ยัง
ร้อน เป็น ไฟ อยู่”

(๑๑) ครู เห็น สมุท ฝรั่ง วาง อยู่ บน โต๊ะ ผล หนึ่ง
จึง หยิบ มา วาง อังไฟ ไว้ ข้าง เตา นัก เรือน ทั้ง

หลาย พา กัน มา กลั้ม รุม ดู เพราะ ยัง ไม่ เคย เห็น

ลมุดฝรั่ง เสา ประ เตี่ยว หนึ่ง ก็มี ใจ ออกมา และ
ผล ลมุด ปริ รว กับ จะ แดก แยะ ออกไป แล้ว ครู
ก็ หยิบ ออก เสีย จากไฟ ผล ลมุด ก็ ค่อย เย็น ลง

(๑๒) ครู บอก นัก เรียน ให้ ค่อย ตั้ง เกต ตู ว่า
ลูก ลมุด เมื่อ อัง ไฟ อยู่ นั้น ผิด กับ เมื่อ เขา ออก เสีย
จากไฟ แล้ว อย่าง ไบ บ้าง นาย ไว ตอบ ว่า เมื่อ
ร้อน ๆ อยู่ ลูก ลมุด ตู เหมือน จะ ปริ แต่ พอ เย็น
เข้า กลับ หด ลง ผิด ขว ขว ไม่ เกด ยิง เหมือน เมื่อ
ยัง ร้อน อยู่

(๑๓) ครู จึง บอก นัก เรียน ทั้ง หลาย ว่า “โลก
ที่ เรา อยู่ ก็ เช่น เตี่ยว กับ ลูก ลมุด นี้ สม มุ ต์ เสีย ว่า
โลก ปน ลูก ลมุด ยัก ษ์ เมื่อ ยัง ร้อน อยู่ ก็ เกด ยิง
เกด ตี แต่ ครั้น เย็น ลง ก็ หด เว้า แหว่ง เข้า ไป จน

เปลือกนอกเป็น ภูมิ ปม เหมือน ผิว มกรูด ที่ แข็ง
 นูน สูง อยู่ นั่น คือ ภูเขา และประเทศบ้านเมือง ที่ มนุษย์
 อยู่ แต่ ที่ หด แพลย เขียว เป็น ร่อง เป็น หลุม ลง ไป
 นั่น คือ เทล และ มหา สมุท ”

(๑๔) นักเรียน จึง พา กัน แล เห็น ได้ว่า ที่
 โลกเรา สูง ๆ ต่ำ ๆ นี้ ก็ เพราะ แต่ ก่อน ร้อน
 และ พอง อยู่ เสมอ กัน ครั้น เย็น เข้า ก็ พุบ แพล
 ไป ที่ ไหน แข็ง ก็ คง อยู่ ที่ ไหน อ่อน ก็ เขียว
 ลง ที่ อ่อน มาก ก็ เขียว และ ต่ำ ลง มาก จน น้ำ ลง
 ไป ขัง อยู่ กลาย เป็น เทล และ มหา สมุท ไป
 แต่ ได้ ใน ของ โลกนั้น ยัง เย็น ไม่ ทัน ความ ร้อน
 หนี ออก ไม่ได้ จึง ยัง ร้อน จัด เป็น ไฟ อยู่

บทที่ ๑๓
ภายในของโลก

(๑) วันหนึ่ง ครู พา นักเรียน ไป เทียว เขา
บาง ปะ ระ ย้อย แล้วครู จึงถาม นักเรียน ว่า “ได้
เคย เห็น ภูเขาไฟ บ้าง แล้ว หรือ ยัง ?” นัก
เรียน พา กัน ตอบ ว่า ยัง แต่ เคย ได้ ยิน เขา
พูด ๆ กัน ว่า ภูเขา ใน โลก นี้ บาง ลูก ก็ เปน ไฟ
ครู ถ้วน นักเรียน จะ เข้าใจ ผิด ว่า ภูเขา
ไฟ นั้น มี ไฟ ลูก เหมือน ดวง เทียน จึง จึง
บอก เลี้ย ก่อน ว่า “ภูเขาไฟ มัก มี รูป เหมือน ฝาชี
และ ที่ ตรง กลาง มี ปล่อง ทลุ ตลอด ลง ไป จน ใต้
ดิน แล้ว มัก มี ไอน้ำ เท่า และ หิน ที่ ละลาย
แดง เปน ไฟ พุ่ง ขึ้น มา ตาม ปล่อง จาก ใต้ ดิน

(รูปที่ ๑๖ ภูเขาไฟ)

(๓) “ภูเขาไฟมีสองชนิด ที่ยังมีไฟ
อยู่ ชนิดหนึ่ง และที่ไฟดับแล้ว ชนิดหนึ่ง
 จะอธิบายแก่ภูเขาไฟที่ยังมีไฟติดอยู่ ใน

ประเทศญี่ปุ่น และเกาะ ชะวา มีภูเขาไฟทุกซุ่ม
บางที่ภูเขาเหล่านี้พ่นไอ เถ้า และ หิน ละลาย
ออก มา มาก ๆ จนเป็น เทด ไฟ ไหล ท่วม บ้าน
เมือง ที่อยู่ ตามเชิงเขา ผู้คนตายเป็นอันมาก !

(รูปที่ ๑๗ บางที่ภูเขาเหล่านี้พ่นไอ, เถ้า, และ หิน
ละลาย ออก มา มาก ๆ จนเป็น เทด ไฟ ไหล ท่วม บ้าน เมือง
ตาม เชิงเขา)

“เมื่อรัตนโกสินทรศก ๑๐๒ ภูเขาไฟชื่อ
 แคร็ก ชะ ตั้วรี่ ที่อยู่กลางทะเลในระหว่างเกาะ
 สุมาตรา กับ เกาะ ชวาได้ พุ้ขึ้น และมีเสียงดัง
 หวั่นไหว ได้ยินตลอดไป ถึงเมือง ต่าง ๆ ซึ่ง
 เป็นหน ทางไกล ประมาณ ๕๐,๐๐๐ เส้น แล้ว
 ภูเขาไฟลูกนี้เลยแตก จม หาย ไป ในทะเลจน บัดนี้

“กับเมื่อเร็ว ๆ นี้ ในต้นปี ร.ศ. ๑๒๑
 ภูเขาไฟ ชื่อ เปเต ใน หมู่เกาะ อิน ดิส ตวันตก
 ที่ตั้งอยู่ ใกล้ กับ ปาก ช่อง เม็ก ส โก ในทวีป
 อเมริกา ได้ พุ้ขึ้น เท่า และหิน ละลายไหลลง
 ท่วมเมือง เซนต์ปีแยร์ ซึ่ง ตั้ง อยู่ หน้า เขา นั้น
 บ้านเมือง พัง หมด คน ใน เมือง ซึ่ง มี ประมาณ
 ๓๕,๐๐๐ คน ตายในสองสามนาที่ ”

(๓) แล้วครูจึงถามว่า “ที่มีหินละลาย
 เป็นไฟ พ่นขึ้นมาจากปล่องดังนี้ ทำให้เรา

คิดว่า ภายใน ของโลกเป็น อย่างไร ?” นาย
 ผิตตอบไม่ได้ หรือ ไม่อยากตอบ อะไร อย่างหนึ่ง
 แต่ นาย ใจ ตอบ ว่า “ ทำให้ เรา คิดว่า ภายใน ของ
 โลก ร้อน ขอบ ”

(๕) ครู “ ถูก ภายในของโลกร้อนเหลือเกิน
 จน ชั้น หิน ก็ ยัง ละลาย ได้ เมื่อ วัน ก่อน ก็ ได้
 เรือน ครึ่ง หนึ่ง แล้ว ว่า ภายใน ของโลก ยัง
 ร้อน อยู่ จำ ไม่ได้ หรือ ?

“ นัก เรือน บาง คน คง จะ ได้ รู้ จาก แผ่น ดิน ไหว
 มา บ้าง แล้ว คือ เป่า เรือน โยก ถ้วย ชาม หล่น
 เปรี๊ยะ ปร้าง ดู เหมือน อะไร ๆ จะ ขว้าง ไปหมด

“ เมื่อ ปี จุล ศักราช ๑๑๑๗ กรุง ลีดบอน
 ซึ่ง เป็น เมือง หลวง ของ ประเทศ โปรตุเกส ใน ทวีป
 ยุโรป เกิด แผ่น ดิน ไหว ตึก บ้าน บ้าน เรือน
 พัง เค หาย ลง ไป ใน ดิน มาก ต่อ มาก
 คน ตาย ไม่ ต่ำ กว่า ๕๐,๐๐๐ คน ใน สอง สาม
 นาที และ ที่ หาย ลง ไป ได้ ดิน ก็มี

ภูมิมหาสมุทร เดิม ๑

(รูปที่ ๑๗ แผนที่ไทย)

“ นี่เพราะเหตุใด ทำไมแผ่นดินจึงไหว ? ”

นัก เรียน คน หนึ่ง พุด ขึ้น ว่า “ เห็นจะไม่ ใช่เพราะ
ปลา อา นนท์ พลิท ทั่ว อย่าง นาย ผี ต่่า แน่ ที่
เดียว เพราะ ไม่ มี ปลา อะไร ที่ ใหญ่ จน หนุ่
แผ่นดิน วั ไ้ วั จิง เปนแต่เขาหลอกให้เท่านั้น ”

(๕) ครูถามอีกว่า “ เพราะเหตุใดแผ่นดิน
จึงไหวเล่า ? ” ไม่มี ใคร ตอบได้ ครู

จึง อธิบายว่า “ น้ำบนพื้นแผ่นดินบางที่เขาลึก ๆ
ลงไป ใต้ดิน ทุกที่ จน ไป ถึง ที่ ๆ ดิน ร้อนจัด
แล้ว น้ำก็ กลาย เป็น ไ้ ธรรมดา ไ้ ย่อม เปน
ของ ที่ จะ ลอย ขึ้น เสมอ และ ย่อม มี แรง มาก
เหลือ เกิน ทั่ว ๆ จึง อาจ ต้น ส่วน ของ แผ่น
ดิน ที่ อยู่ ใกล้ เคียง ให้ ต้น เลื่อน ไป ได้ เพราะ
เหตุนี้ เรา จึง รู้ ลึก แผ่น ดิน ไ้ ”

(๖) “ถ้าจะทดลองดูให้เห็นว่า ใต้น้ำมี
แรงจริงหรือไม่ ก็ ไม่ ยาก ดูแต่ ฝา กาก ที่ ตั้ง
อยู่ บน เตา ถัง พอ น้ำเดือด ฝา กาก ก็ เผลอ ขึ้น
เผลอ ลง นี่ เพราะ แรง ใต นั้น ขึ้น มา ถ้า เรา
อุด ฝา กาก และ พวย กาก เสีย ให้ แน่น เมื่อ น้ำ
เดือด จัก กาก จะ แตก ระเบิด บัง บ้าง ออก ไป
ด้วย แรง ของ ใต

(แต่นัก เรือน ไม่ ควร จะ ไป ทด ลอง วิธี นี้ เข้า
เพราะ การ ระเบิด เบรียง บ้าง ออก ไป อาจ ทำให้ เกิด
อันตราย แก่ ตัว ได้ ที่ บาง ที่ หม้อ น้ำ ของ เรือ ไฟ
และ รถ ไฟ แยก จน คน ตาย กัน มาก ๆ นั้น ก็
เพราะ แรง ของ ใต้น้ำ นั้น หม้อ น้ำ เหล็ก ให้ แตก ระเบิด
ออก ไป นั้น เอง)

(๗) “เมื่อได้ ขอบาท ให้ เข้าใจ ถึง เพียง นี้ แล้ว

นักเรียนควรเห็นได้ว่า ข้างในของโลกร้อนจัดเพราะ

๑ เรา รู้ ได้ ด้วยมีหินละลาย ลอยขึ้น มา ตาม
ปล่องภูเขาไฟ ความร้อน ภายใน โลก ต้อง
ร้อน จัดอย่างยิ่ง ไม่เช่นนั้น ก็ คง ทำให้ หิน
ละลาย ไม่ได้

๒ เรา รู้ ได้ ด้วย แผ่น ดิน ไหว คือ น้ำ
เขาจะลง ไป ถึง ที่ดิน ร้อน จัด ก็ กลาย เป็น ไอน้ำ แล้ว
ไอน้ำ แรง จัด ผลัก แผ่น ดิน ให้ ขยับเขยื้อน จน เรา รู้ สึก
แผ่น ดิน ไหว ได้ ถ้า ภายใน โลก ไม่ ร้อน
น้ำ ที่ เขาจะ ลง ไป ก็ คง จะ ไม่ เป็น ไอน้ำ ”

(๘) ครู เห็น นาย ผีต ทำ ท่า จะ หลับ ตา จึง
ถาม กัน ไชย กออกไป ว่า “ นาย ผีต เคย ไป ไหว โยก
แล้ว หรือ ยัง ? ” นาย ผีต ตกใจ ตอบ ที่
ที่ ว่า “ ยัง ไม่ เคย เห็น ขอ รุ้ ” นักเรียน

ทั้ง หาดาย พา กัน ยิ้ม อยู่ ทุก คน แล้ว ครู ถาม
ต่อไปว่า “ไม่เคยเห็น อะไรวะ ?” นาย ผีต
ตอบว่า “ไม่เคยเห็น ต้น ไทร โยก ขอรับ” นัก
เรียน ก็ พา กัน หัวเราะ ขึ้น

(๙) ครู บอกว่า “ไทร โยก เปน ชื่อ ของ
ตำบล หนึ่ง ที่ อยู่ ใน ประเทศ สยาม และ ที่ ใน ตำบล นี้ มี
น้ำพุ ร้อน พุ่ง ขึ้น มา จาก ใต้ ดิน ที่ เกิด มี น้ำ ร้อน
พุ่ง ขึ้น มา จาก ใต้ ดิน ตั้ง นี้ ทำให้ เรา คิด ว่า
ข้าง ใน ของ โลก เปน อย่างไร ?” นาย ผีต ตอบ
ว่า “ทำให้ เรา คิด ว่า ข้าง ใน ของ โลก ร้อน ขอรับ”

(๑๐) ใน ที่ สุด ครู จึง เค้า ให้ นัก เรียน พัง
ว่า “คนที่ เขา ลง ไป ขุด แร่ ใน ใต้ ดิน ลึก ๆ เขา
เค้า ว่า ถ้า ยิง ขุด ลึก ลง ไป ประ หวด
เครื่อง วัด ความ ร้อน ยิ่ง สูง ขึ้น คือ ความ ร้อน

ยิ่งทวีมากขึ้น

นี่ก็ชี้ให้เราเห็นได้ว่า

ยิ่งลึกกลงไป ยิ่งร้อน

ตามเค้า มูลเหล่านี้ เรา ควรเห็น ได้พอ แล้ว
ว่า ภายใน ของ โลก ร้อน จิต เหลือ เกิน

บทที่ ๑๔

กลางวัน กลางคืน

(๑) วันหนึ่ง ครู มีการทำบุญที่บ้าน ครู จึง
เชิญนักเรียนที่อยู่ใกล้ เคียง ให้ ไป ช่วย นาย ผีต
กับ นาย ใจ ก็ อยู่ใน จำ พวก ที่ ได้รับ เชิญ ด้วย นัก
เรียน มีความยินดี มาก พอ ประ มาน น่าย
สอง โมง ครึ่ง ก็ พา กัน ไป ถึง บ้าน ครู พร้อม กัน

(๒) ครูออกมา คอย รับ อยู่ นอก ถนน เมื่อ
เห็น มา พร้อม กัน แล้ว ก็ ออก หน้า นานัก เรียน เดิน ลัด
เข้า ตรอก ไป สัก หก เส้น จึง ถึง บ้าน ใน เวลานั้น
เป็น หน้า ลม เขียว หวาน ใน สวน ของ ครู มี ลม
ตก ยี่ว ครู อนุญาต ให้ นักเรียน ไป วิ่ง เล่น อยู่ ใน
สวน จนกว่า จะ ถึง เวลา พระสวดมนต์ นักเรียน
สนุก มาก เล่น ซ่อน หา และ เอา เถิด กัน อยู่ ใน
สวนจน เย็น

(๓) เมื่อ เวลา สวดมนต์ จบ และ นัก
เรียน ได้ รับ ประ ทาน อาหาร เสร็จ แล้ว ครู จึง แจก ลม
เขียว หวาน ที่ สั่ง ไว้ ให้ กิน คน ละ สาม ผล แล้ว
บอก แก่ นักเรียน ว่า “ไม่ ควร กิน ให้ มาก ไป กว่า
สาม ผล เพราะ จะ ปวด ท้อง”

นายผีต ก็น เข้าไปไม่ทัน หมต ตาม กลับ ร้อง
ว่าส้ม ที่ครูให้หวาน กว่า ที่ กิน เมื่อ เล่น ช้อนหา มาก
(เมื่อ เล่น ช้อนหา นายผีต ก็น เข้าไป ช้อน อยู่ใต้ พุ่ม
ส้ม เห็น จะได้สอง รศ เสียหลาย ผล) ครู ยิ้ม
แล้ว ตอบ นายผีต ว่า “กิน ส้มที่ไม่ ได้รับ อนุญาต
มัก เปรี๊ยะว”

(๔) ครู นั่งคุย กับ นัก เรียน อยู่ใต้ สัก หน่อย
พอ ได้ยินเสียง ตุ๊กกั๊ก เหมากัน ไชก ๆ อยู่ กลางสวน
สำคัญว่า จะ ไมยมา ลัก ส้ม จึง ยก โคม รีบ ลง
เรือนไป นัก เรียน ก็วิ่ง ตามไป ด้วย ทุก คน

ไม่ ยัก มี จะ ไมย มี แต่ อ้าย ตำ มั่น เหม่า ผล
ส้ม โอ ช่อน ที่ เสียบ แขนงไว้ เรี่ย ๆ ดิน ถม
พัต ส้ม โอ ก็ แกว่ง ไปแกว่ง มา อ้ายตำ ก็ กระโดด
เห่าและ งับ ชุน ถมุน อยู่ .

(๕) ครูไล่ย้ายตำ ออกห่าง แล้ว นั่งลง วาง
 ไคมไว้ตรง หน้า นักเรียนไม่รู้ว่าครู จะทำอะไร
 ก็นั่งลง คอยดู ครูถามนักเรียนว่า “เตี้ยว
 นี้ เรียก ว่า เวลาอะไร?” มีผู้ตอบว่า “เวลา
 กลางคืน ขอรับ ”

(รูปที่ ๑๘ ชัก ที่ ถูก แสง สว่าง เปรน กลาง วัน และ ชัก
 หด ที่ ดำ มีคั่น เป็น กลาง คืน.)

ครูถาม “ ที่ เวลา กลาง วัน และ กลาง คืน ผิด
 กัน อย่างไร เถ่า ? ” ก็มีผู้ตอบ ถูก ว่า “ เวลา ไต

ถ้าเรา เห็น แสง แดง หรือ เห็น ดวง อาทิตย์ได้ เรา
เรียก เวลา นั้นว่า กลาง วัน ถ้า แสง แดง และแสง
ดวง อาทิตย์ ลับตา เราไป แล้ว เรา เรียก เวลา นั้น
ว่า กลาง คืน ”

(๖) ครู “ดูเหมือนเราได้ เรียบ แล้วไม่ใช่
หรือว่า โลก หมุนไป รอบ ดวงอาทิตย์? ไม่ใช่
ดวงอาทิตย์ หมุน รอบ โลก ที่นี้ ขอให้ นักเรียน
สมมติว่า โคมี่ นี้ คือดวงอาทิตย์ และ ผลส้ม ใส่อ่อน
ที่แขวน อยู่ นั้น คือ โลก ชัก ของ ผลส้ม ที่ ถูก
แสงสว่าง จะ เปน อะไรเล่า?”

ไม่มีใคร ตอบ ถูก นายไฉ จึง ตอบ ว่า “ผม
นึกว่า ชัก ที่ ถูกแสงสว่าง คง เปน กลางวัน และ
ชัก หลัง ที่ ดำ มืด นั้น น่า จะ เปนกลาง คืน ขอบรับ”

ครู ตอบ ว่า “ถูก แล้ว ชัก ที่ หัน เข้า มา หา ไคม
สว่าง นั้น เปรียบ เหมือน ถูก แสง แดด จึง สว่าง
เป็น กลาง วัน แต่ ชัก หิ้ง ที่ อยู่ ตรง กัน ข้าม นั้น
บังเงา ไม่ได้ รับ แสง สว่าง จึง มีต เป็น กลาง ค่ำ
จำไว้เถิด โลก ของ เรา เป็น ตั้ง นี้ แท้ ๆ”

(๗) ครู ถาม ต่อ ไป ว่า “ถ้า หาก ว่า ดวง
อาทิตย์ และ โลก อยู่ นิ่ง ๆ ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย
อย่าง ไคม กับ ลูก ส้ม ใส นี้ ใคร จะ อธิบาย ได้ ว่า
โลก ของ เรา จะ เป็น อย่าง ไหน ?” ที่ นี้ นัก เรียน
ตอบ ได้ ทุก คน ว่า “ครึ่ง หนึ่ง ของ โลก จะ เป็น
กลาง วัน และ อีก ครึ่ง หนึ่ง จะ เป็น กลาง ค่ำ เสมอ
ไม่ รู้ จัก เปลี่ยน ไป”

ครู จึง ว่า “ถูก แล้ว ที่ ไหน เป็น กลาง ค่ำ ก็
จะ เป็น กลาง ค่ำ อยู่ นั้น เอง และ ที่ ไหน เป็น กลาง

วันที่ จะ เปน กลาง วัน อยู่ เสมอไป จะไม่ มี กลาง
วัน บ้าง กลาง คืน บ้าง เช่น ตัง มี อยู่ นี้

(๘) “เหตุที่กลางวันกลางคืนคอยผลัดเปลี่ยน
กัน อยู่ ทุก สิบ สอง ชั่วโมง ก็ เพราะ โลก หมุน ไป ไม่
ใช่ หรือ?” นักเรียน ทุก คน พา กัน ตอบ ว่า
“จริง ซอร์รี่”

ครู จึง หยิบ เข็ม มา เสียบ เข็ม ที่ ผล สัม ไอ แล้ว ว่า
“ให้ สมมุติ ว่า เข็ม นี้ คือ กรุง เทพ ฯ ฉะนั้น จะ หมุน
ผล สัม ไอ ไป หนึ่ง รอบ อย่างนี้ เห็น ได้ หรือ ไม่ ว่า
หมุน ผล สัม ไอ ไป รอบ หนึ่ง กรุง เทพ ฯ ก็ ถูก แสง
สว่าง ครึ่ง รอบ แล้ว ไป ถูก ที่มืด อีก ครึ่ง รอบ?”
นักเรียน พา กัน ตอบ ว่า “เห็น ได้ ซอร์รี่”

(๙) ครู กล่าว ว่า “เมื่อ นักเรียน ได้ เรียน
รู้ ถึง เพียง นี้ แล้ว คง จะ ไม่ เห็น ว่า เปน การ

ประหลาดอะไรนัก เมื่อฉัน บอกให้ว่า เวลา
เที่ยง บั้ง ที่ ประเทศสยาม นัก เรือน ที่ ประเทศ
อเมริกา กำลัง นอน หลับสนิท อยู่ในที่นอน ใคร
จะอธิบายได้ ไหม ว่า ทำไมเวลา ของสอง ประเทศ
นี้ ถึงผิด กัน?”

นายไฉ ตอบ ว่า “ประเทศ อเมริกา
เห็นจะ อยู่ ตรง กัน ข้าม กับ ประเทศเรา กระทบ ขั้ว
ถ้า ไม่เช่นนั้น เมื่อ ประเทศเรา เปรียบ กลาง วันที่ ไหน
ประเทศเขา จะ เปรียบ กลาง คืน”

(๑๐) ครูถูก ขึ้นยืน แล้ว พูด ว่า “ที่ นาย
ไฉ ตอบ นั้น ถูก แล้ว ประเทศไหน ๆ หมด ที่
ตั้งอยู่รอบ โลก ทาง ทวัน ออก ทวัน ตก ย่อม มี
เวลาผิด ๆ กันทั้ง นั้น ลอง เอา เข็ม บัก ดูรอบ

ถูกส้มโอ นี้ ก็ จะ เห็น ได้ ว่า เข็ม บาง อัน สว่าง
มาก บาง อัน สว่าง น้อย บาง อัน มี ต้ม มาก
บาง อัน มี ต้ม น้อย ถ้า เปน บ้าน เมือง จริง ๆ ก็
คง เปน เข้า บ้าง . กลาง วัน บ้าง เย็น บ้าง หัว ค่ำ
บ้าง ตึก บ้าง ค่อน รุ่ง บ้าง ผิด ๆ กัน ไป ทั่ว โลก ”

(๑๑) เมื่อ ครุ เห็น ว่า นัก เรียน เข้าใจ เรื่อง โลก

หมุน รอบ ตัว ทำให้ เกิด เปน กลาง วัน กลาง คืน ที่ แล้ว
และ เห็น ว่า ค่อน ข้าง จะ ตึก จึง ส่ง นัก เรียน กลับ บ้าน
แล้ว นึก ว่า “ พุ่ง นี้ เปน วัน สิ้น เทอม หยุด
โรงเรียน แล้ว ฉัน จะ พา นัก เรียน ไป ดู นคร ฝรั่ง ที่ทุ่ง
พระ เมรุ เขา ว่า สนุก มาก มี คน ต่าง ๆ ภาษา
ที่ บาง ชาติ ไม่ เคย เข้า มา ใน ประเทศ สยาม เลย ก็ มี
ขอให้ มา พร้อม กัน ที่ บ้าน ฉัน เวลา เที่ยง ”

=====

บทที่ ๑๕

ชาติและประเทศต่าง ๆ

(๑) นักเรียนทั้งหมดยกกันดีใจ เพราะ
 วันนี้เป็นวันสุดท้าย แล้วเป็นวันที่ครูจะพา
 นักเรียนไปดูถ้ำหลวงด้วย บ่ายสองโมงตรง
 ขึ้นเสียงกร๊ม ครูพา นักเรียน หลีกคนไป นั่งเป็น
 หมู่กัน อยู่บนชั้นสูง แล้วอธิบายว่า “นี่เป็น
 ที่ละสองตถึง ที่ละสี่บาทก็มี แต่ไม่จำเป็น
 ที่เราจะไปเสียเงินให้มากเกินไปกว่าความต้องการ อยู่
 ที่นี้ก็แต่เห็น ตั้ถม ไป และอีก ประการ หนึ่ง เรา
 พูดยกกันดังๆ ก็ได้ ไม่เป็นที่รังเกียจแก่ผู้อื่น”

ชาติ และประเทศต่าง ๆ

๓๐๓

(๒) พอเสียงแตรสงบก็มี คน สองคน รุ่ง สัตว์
ออกมา จาก โรง สาม ตัว นาย ผีต ร้อง ว่า
“แม่เจ้าเวย ! นี่ตัวอะไรกัน ? คอยาวสามศอก
แปดศอก หลังเน้นปุ่นแป้นบ้า มันเห็นจะตุจิง”

(รูป ที่ ๒. “อูฐ เป็น สัตว์ พาหนะ ที่ พักค้า ใช้ .
บรรทุก สินค้า ข้าม เทด ทราย. ”)

ครู ตอบ ว่า “คน นั้น เป็น ชาดี แอฟริกัน อยู่
 ในเขต ทวาย ของ ทวีปแอฟริกา ซึ่ง เป็น ทวีป ที่ อยู่
 ทาง ทิศ ตะวัน ตก ของ ทวีปเรา ผิว เนื้อ ของ พวก
 เหล่า นี้ดำ หัว หิก เพราะ อยู่ ใน เมือง ที่ ร้อน จัด
 ถูก แดดเผา ทุก วัน ๆ ไม่มี ฝน ตก สัตว์ ที่ คอ
 ยาว และ หงาย เป็น ปุ่ม นั้น คือ ชูชู เป็น สัตว์
 พาหนะ ที่ พ่อ คำ ใช้ บรรทุก สินค้า ข้าม เขต ทวาย ”

(๓) ครู อธิบาย พอ จบ ลง ก็ มี คน อีก จำพวก
 หนึ่ง รูปร่าง เล็ก นิด เตี้ยว ท้อง บ้อง ผอม หิก
 ริมฝีปาก หนา นุ่ง หน้าง สัตว์ ก็ ออกล เป็น
 อาวุธ จึง ครู ออก มา จาก หลัง ไร่

นักเรียน คน หนึ่ง ลุก ขึ้น เหยียด แล้ว ว่า “เจ้า

ชาติและ ประเทศ ต่าง ๆ

๓๐๕

พวก นี้ ชอบ กลเห็น จะ เปน ลูก เต็ก ๆ รูป ร่าง
เหมือน ถึง” ครู จึง บอก ว่า “พวก นี้ ไม่ใช่ เต็ก

(รูป ที่ ๒๓ คน แคะ ที่ อยู่ใน ทิศใต้ ของ ทวีป แอฟริกา.)

เปน พวก แคะ อย่าง นั้น เอง อย่าง ใหญ่ ที่ สุด ของ
มนุษย์ พวก นี้ ไม่ สูง พ้น หัว ไหล่ ของ เรา บ้าน
เมือง ของ เขา อยู่ กลาง ทวีป แอฟริกา เปน คน บ้า ๆ”

(๔) มีนักเรียน อีก คน หนึ่ง ร้อง ว่า “เออ! ออก มา อีก คน หนึ่ง แล้ว ชี ม้า ด้วย ไกล น มั นิด เดียว มี ช่อง เหนาะ หัว แม่ เท้า สอด เข้า ได้ เท่า นั้น นั้น เขา ถือ ลูก ต้ม แกว่ง มา ทำ ไหม ด้วย หนอ รูป ร่าง ใหญ่ จริง เห็น จะ ตุ กระ มัง ขอรับ?”

ครู ตอบ ว่า “เรา เรียก คน ชาตินี้ ว่า ชาตินี้ ปัตโกเนี่ยน อยู่ใน อเมริกา ไต้ เทียว หา เนื้อ หา ถัก ถัก ตาม บ้า หนู ไม้ สู้ ตุนัก”

(๕) มี คน ชี ม้า ออก มา อีก คน หนึ่ง ที่ บน หัว บัก ขน นก รุง รัง ผิว เนื้อ แดง จมูก โด่ง ตาคม เหมือน ตา เขียว ครู บอก นักเรียน ว่า พวก นี้ คือ พวก อเมริกาอินเดียน อยู่ใน อเมริกา เหนือ เติม ที่ เดียว เคย มี หลาย ล้าน คน ครั้น เมื่อ ฝรั่ง

ชาติ และ ประเทศ ต่าง ๆ

๑๐๗

ไป ทั้ง บ้าน เรือน อยู่

คน จำ พวก นี้ ก็ ต้ม ตาย

(รูปที่ ๒๒ อเมริกันอินเดียน)

เหลือน้อยลงทุกที ๆ จนเดี๋ยวนี้ไม่มีที่พนัก
การ ทำ มา หากิน ของ พวก มนุษย์เหล่านี้ ที่เช่น

เดียวกับ พวก บัตโก เนียน

(๖) พวกเหล่านี้ ออกมา เห็นว่า ทำท่า ต่างๆ
นักเรียน ชอบใจ หวังว่า แล้ว ก็ กลับ เข้า โรงเรียน
ที่นี้ พวกชุดที่สองออก รูปร่าง เปนป่า อีก เหมือน
กัน หวัง รุ่ง รัง ผสม ปก ปุย หน้า ตา น่าเกลียด
สกปรก เกือบ จะ ไม่มี อะไร นุ่ง ห่ม

(รูป ๒๓) คนป่า ที่ อยู่ในเกาะ ฮอด เดอร์ เดีย.)

ครูอธิบายว่า “พวกนี้ เป็น ชาวเกาะ ออสเตรเลีย
 ใต้เซอะ ที่สุด จนชั้น จะทำ กะ ท่อม อยู่ ก็ไม่เปน
 ต้อง ชุตไพรง อยู่ การ ทำ มาหากิน ก็ ได้ แต่ไป
 เทียว เขา ไม่ ขว้าง สัตว์ และ นก มา กิน เท่า นั้น”

(๗) ชุตที่ ออกมานี้ น่ากลัว เขียน หน้า
 ทาเปน ลายต่าง ๆ รูปว่างดำ และ ดำ เตี้ย ต่ำ สั้น
 ตา เหลือก ผม ยุ่ง มี กะ ตุ๊ก แขนว คอ มา เปน
 หลาย พวง มือ ถือ ขวาน เติน ข้ำ ปาก เข้า มา ใน
 โรง นัก เรือน พวก นั้น ร้อง อื้อ อึง ว่า “พวกนี้
 พวกอะไร ? น่ากลัวจริง”

ครูตอบ ว่า “พวก นี้ มัก อยู่ ตามเกาะ กลางทะเล
 แต่ ก่อน นี้ ตุมาก ถ้า จับ ใคร ได้ ก็ มัก กิน เนื้อ
 เสี้ย แล้ว เขา กะ ตุ๊ก ไป ทำ เครื่อง ประดับ
 แขนว คอ แต่ เตี้ยว นี้ เห็น จะ กิน คน อีก ไม่ ได้

แล้ว เพราะ มีเรือ รบ ฝรั่ง เทียว ทววจ ทวา อยู่
เสมอ และ อีก ประการ หนึ่ง มี คน ชาต อื่น ที่
แข็งแรง ไป ตั้ง บ้าน เรือน อยู่ มาก แล้ว ”

(๘) ถึง เวลา หยุตพัก ครู พา นัก เรือน
ออกมา เดินเล่น ข้าง นอก ครู บอก แก่ นัก เรือน
ว่า “ ยังมี อีก ชาต หนึ่ง คือ ชาต เฮสกิโม
ชาตนี้ เห็น จะ ไม่มี มา เพราะ บาง ที่ จะ ทน
ความ ร้อน ใน ประเทศ เรา นี้ ไม่ได้ ”

“ บ้าน เมือง ของ ชาว เฮสกิโม อยู่ เหนือ ขึ้น ไป
มาก และ หนาว จืด เหลือ เกิน จน น้ำ แข็ง
ไป หมด ทุก หน ทุก แห่ง จะ หา อะไร ทำ บ้าน
ไม่ได้ ต้อง ใช้ ก้อน น้ำ แข็ง ทำ กำแพง
ทำ หลังคา ปรุ อ้อม ใช้ ขน สัตว์ เช่น หมู เปน

ชาติ และ ประเทศ ต่าง ๆ

๑๑๓

เครื่องนุ่งห่ม
อาบ น้ำ ”

คนจำพวกนี้ ไม่ ใคร่ จะ

(รูปที่ ๒๔ บ้านเมืองของชาวเอตทิโม อยู่เหนือขึ้นไปมาก
และหนาวจัด เหลือเกิน จนน้ำแข็งไป หมด ทุกหน ทุกแห่ง.)

(๙) “ ในประเทศเรานี้ก็มีมนุษย์หลาย
 ชชาติด้วยกัน เช่น แชก มลายู แชกอินเดียน
 ฝรั่ง จีน พม่า เหล่านี้เป็นต้น คนเหล่านี้
 พูดแปลก ๆ ภาษา กัน ทั้งสิ้น บางชาติก็
 มีปัญญาเฉียบแหลม และ บางชาติก็ โง่เขลา
 เปนป่า เช่น พวกมนุษย์ที่ ฝรั่ง พา มา เล่น
 ละครนี้

(๑๐) “ บางชาติ ก็ อยู่ใน ประเทศ ร้อน
 เช่น แชกดำ ที่ อยู่ ตาม เทด ทวายใน ทวีป แอฟริกา
 และ บางชาติ ก็ อยู่ ใน ประเทศ ที่ หนาว เหลือ เกิน
 จนน้ำ แข็งไปหมดทั้ง แผ่นดิน เช่น ชาติ เอสกิโม
 ที่ อยู่ ใน ทาง ทิศ เหนือ บางชาติ ก็ อยู่ ใน
 ประเทศไม่สู้ ร้อน จัก เช่น ฝรั่ง, จีน และ ยี่ บุน
 เหล่านี้ เป็นต้น

ชาติ และประเทศ ต่าง ๆ

๑๓๔

(๑๑) “ เมื่อนัก เรือนได้ เห็นคนต่าง ชาติ ต่าง
ภาษาแล้ว ดังนี้ ควรเข้าใจ ได้ว่า โลก ของ
เรา นี้ มีมนุษย์ แปลก ๆ กัน และมี ประเทศ
บ้าน เมือง ไม่เหมือน กัน ประเทศ หนึ่ง ก็ ไป
อย่าง หนึ่ง และ ขนบ ธรรมเนียม ของ คน ใน
ประเทศ เหล่า นี้ ก็ ไม่เหมือน กัน ด้วย ”

กระทรวง
ธรรมการ

